

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31. III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 100 D. POLUGOD. 50. D.
ČETVRTGOD. 26 D. POJEDINI BROJ 2. D.

K pitanju predkongresne orijentacije

U uzanom opsegu zbijena članka teško se može da raspravi sve ono, što se mora da razmotri i razloži, kad se hoće da govori o dva smjera, što su se sukobila jače i izrazitije u cijionističkom pokretu, nego ikada ranije, a sve pod vidom narednoga kongresa i eventualnih zaključaka, koje bi on trebao ili mogao da stvori. Pitanje proširenja Jewish Agency postalo je suho i tako reći izmlačeno. Zamorna debata u plenumu trinaestoga kongresa korumpirala je značaj i srž toga problema u našoj diskusiji o pitanjima problemâ cijionističkoga pokreta. U Berlinu se pred kratko vrijeme konstituirala »konferencijona zajednica radikalnih cijionista« podnesavši i neku heterogenost u naziranju svojih članova, jer se u njoj nalaze ljudi iz nekadanje demokratske frakcije sa 13. kongresa i velik dio grupe Jabotinskoga (cijionista - revizionista). Svi su se cijionisti od predvečerja 13. kongresa amo počeli da dijele u pristaše i protivnike proširenja Jewish Agencya i pod ovim aspektom — izlučivši dakako probleme palestinske izgradnje — promatrala su se sve grupacije na kongresu. Tako je problem Agency i forme njena proširenja bio jedinim odlučnijim pitanjem naših rasprava, koji nije direktan problem palestinske izgradnje. Kriza u cijionizmu, o kojoj se mnogo govori i piše, jest u tome, što se taj pokret nalazi u fazi prenošenja svoga centralnoga momenta iz galuta u Erec Israel. Izvršenje toga prenosa znači zapravo likvidaciju cijionizma kao pokreta, kojega smo vidili najjače izražena u vremenima kad palestinsko djelo nije bilo toliko opsežno i razvilo kao što je — recimo — već 3—4 godine. U ovoj su se točki iskonski rodili dublji momenti, koji su manje ili više dosljedno našli svoj zasada djelomičan izraz ponajprije u opoziciji demokratske frakcije na 13. kongresu, na čelu koje je stajao u ono vrijeme Jichak Grünbaum. Odonda su prošle dvije godine.

U procesu razvitka i okupljanja opozicije unutar Cijionističke Organizacije desili su se neki događaji od kojih su naročito markantni istup Solovajčika iz Egzekutive i demisija inž. Roberta Strickera. Njihove argumentacije o istupu nijesu bile dovoljno uvjerljive, isto onako, kao što nije ni »Programaufruf« današnje »grupe radikalnih cijionista«. Tu nije bilo potpunoga zahvata u dubinu i srž pitanja o kojem se radi. Tek je nedavno Nahum Goldmann govorom, koji je dne 25. juna održao u Beču, programatskim govorom radikalnih cijionista, oglašenim riječima »Što hoćemo mi« uvjerljivo i precizno prikazao današnju situaciju u cijionizmu sa gledišta, koje on zastupa. Ide ga zasluga, da je iznio

SVIM MJESNIM CIJIONISTIČKIM ORGANIZACIJAMA.

Prema rezultatu šekelske akcije pripada Savezu Cijionista u Kraljevini SHS pravo na tri delegata za 14. kongres.

U prošlom broju »Židova« objavili smo po Egzekutivi potvrđeni »Izborni red k 14. kongresu za Savez Cijionista u Kraljevini SHS«.

Upozoravaju se sve Mjesne Cijionističke Organizacije, da je prema § 4. toga izbornoga reda za naš Savez zaključni rok za predaju kandidatskih listina 9. jula 1925. Do toga dana imadu kandidatske listine stiči Glavnoj izbornoj komisiji Saveza Cijionista u Kraljevini SHS u Zagrebu, Ilica 31. III.

Listini treba priložiti izjave kandidata, da su sporazumni sa kandidaturom i potpise najmanje tridesetorice šekel plaćalaca, koji tu listinu donose. Nitko ne može da bude kandidat na više listina. (§§ 5. i 6. izbornoga reda).

Formulari za izborne protokole i izborni red dostavit će se za vremena svim Mjesnim Cijionističkim Organizacijama.

Upozoravaju se sve Mjesne Cijionističke Organizacije, da se kod provedbe izbora strogo drže odredaba objavljenoga izbornoga reda.

Glavna izborna Komisija.

jasniju podlogu za diskusiju o naziranju i taktici »Konferencijone zajednice radikalnih cijionista«. U ovom nam broju zbog opširnog izvještaja konference Saveznoga Odbora i Uprave Keren Kajemeta nije preostalo dovoljno prostora, da se opširnije pozabavimo događajima posljednjih dana, što su se desili u predkongresnim raspravama, a ni pitanjima, koja su u vezi sa izvještajem Herberta Samuela, koji je 30. juna napustio Palestinu, jer mu je minuo upravni period.

Mi ćemo u narednom broju posvetiti više mjesta pitanjima, koja su u direktnoj i indirektnoj vezi sa ideološkim procesom u cijionističkom pokretu iz kojega se rodila ovakova grupacija, koja je označena udruživanjem u opoziciju »konferencijone zajednice radikalnih cijionista«.

Ove godine nije iznimno prije kongresa sazvano Savezno Vijeće. Zbog toga nema foruma, koji bi nakon opće rasprave odredio gledište jugoslavenskih cijionista o problemima, koji će vladati narednim kongresom. Potrebno je da ovaj nedostatak barem donekle nadomjesti intenzivnija diskusija u našem listu.

Predlog zakona o verskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima

(Nastavak).

III. Autonomija verskih zajednica, državni nadzor i pomoć.

O autonomiji govori samo član 10.

Već je ranije bilo govora, da po čl. 3. imadu samo Ustavom usvojene vjere pravo na vjersko udruživanje.

Član 10. govori o opsegu toga prava, ustanovljujući, da vjerske zajednice Ustavom usvojenih konfesija mogu samostalno uređivati sva pitanja vjere, morala i unutrašnje konfesijske discipline.

U tim pitanjima propisuju te verske zajednice uredbe i izdavaju naredbe te vrše upravnu i sudsku vlast nad svim svojim službenicima i vjernicima. Ograničena je pak ta vlast time, što se ne smije da upotrebljava za policanija ne neposlušnost državnim zakonima ni na otpor protiv državnih vlasti, ni radi smetanja u vršenju građanskih prava.

Dok po čl. 10. vjerske zajednice u pitanjima vjere, morala i konfesijske discipline izdavaju uredbe i naredbe te vrše upravnu i sudsku vlast nad svim svojim vjernicima, to čl. 11. ne daje konfesijskim organima izvršne vlasti, t. j. ti organi treba da se za prisilno izvršivanje svojih odluka obrate za slučaj potrebe nadležnim državnim vlastima.

Napose će po čl. 11. državne upravne vlasti na zahtjev duhovnih vlasti pružiti organizovanu prinudnu pomoć za izvršenje odluka duhovnih vlasti, koje su u skladu sa postojećim propisima i zakonima.

1. kad se vjerski službenici smjenjuju sa položaja i lišavaju svojih zvaničnih prihoda.

2. kad se odstranjuju sa uprave konfesijskom imovinom,

3. kad se uspostavljaju na svoja mjesta ili kad su osudjena da podmire troškove postupka, koji je protiv njih poveljen i

4. kad se poduzimaju mjere za obezbjeđenje urednog upravljanja konfesijskom imovinom.

Državni nadzor vrši Ministarstvo Vera.

Njemu treba znanja radi dostaviti sva javnosti namijenjena pisma, uputstva i naredjenja od općeg interesa, što ih u svom isključivom djelokrugu izdaju uprave vjerskih zajednica Ustavom usvojenih i zakonom priznatih konfesija svome sveštenstvu i vjernicima.

Ministar Vera može da zabrani izvršenje naredjenja konfesijskih vlasti, ako se protiv postojećim zakonima, javnom poretku ili općim interesima.

Jednostrana pak naredjenja, odluke, naredbe i uredbe konfesijskih vlasti o mješovitim predmetima vjersko-političke prirode,

koji ne spadaju u isključivu njihovu kompetenciju, nemaju uopće pravne valjanosti, a bez prethodnog odobrenja nadležne državne vlasti ne mogu se ni obnarodovati.

Vrhovni nadzor nad konfesijskom upravom u državnom području vodi Ministarstvo Vera i ono se brine, da vjerske vlasti i organi ne prekorače svoj djelokrug, već da se strogo pridržavaju ovoga zakona i po njemu izdatih naredbi.

Vjerskim organima, koji bi se ogrješili o ovaj zakon može Ministar Vera da odredi novčanu globu i druga zakonska prinudna sredstva.

Sporove, koji bi nastali o nadležnosti državnih i konfesijskih vlasti o predmetima vjersko-političke prirode rješava konačno Državni Savet.

Svakoj je, Ustavom usvojenoj i zakonom priznatoj konfesiji slobodno sticati i posjedovati u granicama državnih zakona imovinu i njome po volji raspolagati. No državnoj vlasti pristoji pravo nadzora nad pravilnim rukovanjem vjerske imovine, nad upotrebljavanjem njezinih prihoda i nad očuvanjem integriteta temeljnoga konfesijskog imetka. U tu će svrhu nadležne državne vlasti voditi evidenciju ukupne pokretne i nepokretne konfesijske imovine, njima će se predložiti godišnji proračuni i zaključni računi prihoda i rashoda i bez odobrenja nadležne državne vlasti ne može se ni jedan dio temeljne konfesijske imovine ni otuditi ni opteretiti.

Imovina konfesijskih zaklada ne smije se upotrebiti ni na što drugo, nego u svrhu kojoj je zaklada namijenjena.

Nameti, prirezi, vjerske pristojbe i davanja u korist usvojenih vjera, njihovih općina i službenika, ako su osnovani na zakonu, pravom običaju ili na priznatom statutu, naplaćuju se za slučaj potrebe administrativnom svrhom.

U koliko se konfesijskim organizacijama određuje pomoć iz državnih sredstava ili iz sredstava samoupravnih tijela, dat će se u granicama stvarno dokazane potrebe prema ukupnom broju njihovih članova.

Sve duhovne vlasti Ustavom usvojenih i zakonom priznatih vjerskih zajednica dužne su u dogovoru s nadležnim državnim organima izvestiti potrebnu regulaciju sviju svojih dosadašnjih vjerskih ustanova, nadležstava, zvanja, instituta i pravnih administrativnih jedinica. Bude li to propušteno, ne će se vjerska zajednica moći pozivati na stvarnu potrebu svojih institucija i organa.

Ovaj sam dio zakonskoga predloga iscrpivije prikazao. Spomenuo sam već ranije (u prvom članku), da ovaj projekat ustanovljuje i uređuje samo one momente, koji su svim vjerskim zajednicama zajednička.

U nelom citiranom dijelu kada je zakon imao u vidu samo — crkvu, njenu organizaciju i njene odnose.

U pitanju organizacije židovske vjerske zajednice, odnosa pojedinih njenih članova spram organizacije, odnosa organizacije spram duhovnih vladara, židovska se vjerska organizacija bitno razlikuje od inih organizacija, naročito kršćanskih konfesija, a napose od konfesije katoličke.

Židovskoj vjerskoj zajednici, kako se po historiji razvijala u današnje bogoštovne općine određenoga teritorija, posve je nepoznat pojam crkve, razumijevajuć pod crkvom zajednicu sviju vjernika na zemlji, što ono spovijedaju jednu vjeru i koja je uređena na

hijerarhičku, razumijevajući pod hijerarhijom (poglavarstvom) red onih, kojima pripada neka određena crkvena vlast.

Po svom ustrojstvu crkva dijeli svoje članove u one, koji uče i zapovijedaju (ecclesia docens, imperans) i u one, koji se pokoravaju (ecclesia obtemperans).

Prvi su svećenici, drugi su svjetovnjaci.

Učiteljska, svećenička i upravna vlast predana je posvema i isključivo svećenicima, svjetovnjaci imaju se toj učiteljskoj, svećeničkoj i upravnoj vlasti pokoravati.

Židovska vjerska zajednica nije tako organizovana ni u cijelosti ni u pojedinim djelovima.

Ma da su Židovi jedna vjerska i etnička cjelina, u organizaciji nisu jedinstveni.

Takova je organizacija bila ograničena na stanoviti određeni teritorij, grad, na stanovito, određeno mjesto, i ta je organizacija bila bogoštovna općina.

Svaka je općina za sebe posve samostalna i ni od koga (fizizevši državnu vlast) zavisna organizacija. Jedno im je bilo svima zajedničko, da nisu imali hijerarhije.

Moderno židovstvo, t. j. židovstvo, što se historijskim razvojem organizovalo u bogoštovne općine ne poznaje institucije svećenstva.

I nije bilo svećenstvo, što je organizovalo i razvijalo bogoštovne općine, nego su to bili laici, svjetovnjaci, koji su za udovoljenje svojih vjerskih, i sa vjerom povezanih kulturnih i kulturno-socijalnih potreba izgradjivali i izgradili bogoštovne općine.

Svaka općina za sebe imade duhovnoga glavara, rabina, ne za vodju, nego za savjetnika in spiritalibus.

O kakovoj sudskoj ili upravnoj vlasti rabina, koja bi bila spojena sa samim položajem rabina, židovska bogoštovna općina ne zna ništa.

Samo u prenesenom djelokrugu, kad rabin vrši akt državne vlasti, dakle akt što ga određuje država, a ne općina, rabin ima neku sudsku i upravnu vlast.

Inače je sva vlast u rukama svjetovnjaka, odnosno po ovima od vremena do vremena biranog zastupstva, koje za vrijeme svoga mandata vrši posve samostalno, tek pod nadzorom državne vlasti, svu upravu u općini.

Naprama državi ne istupa ispred općine rabin, nego zastupstvo po svom reprezentantu, biva općinskom predstojniku.

Prema tomu židovska bogoštovna općina ne poznaje duhovne vlasti, odijeljene od općine i nad općinom.

Židovska organizacija ne poznaje institucije, koja bi protiv volje bogoštovne općine imenovala, postavljala rabina ili ine vjerske službenike (kantora, premolitelja, koljiča). Sve te službenike bira si svaka općina samostalno po svom predstavnštvu.

I zato ti vjerski službenici, uključivši amo i rabine nisu ni u kojem slučaju podloženi jednom duhovnom poglavaru.

Svaki je rabin za sebe duhovni glavarsavjetnik u onoj općini, koja ga je birala i njegova kompetencija ne ide dalje od granica same općine.

Bitnost bogoštovne općine čini njena autonomija. Upravo zato, što židovska bogoštovna općina nema hijerarhije, mora da bude u svim pitanjima njezinoga djelokruga posve autonomna. Razumije se po sebi, da državni nadzor ne znači kršenje te autonomije.

Autonomija ne znači samovolja, nego samouprava, a državni nadzor ima samo svrhu, da kontroliše e da li se rad bogoštovne op-

ćine kreće u granicama državnih zakona i unutar djelokruga općinske svrhe.

Ovo je trebalo spomenuti, jer još ne predleži predlog zakona o uređenju židovskih bogoštovnih općina pa valja predusresti, da se i na židovsku bogoštovnu općinu primjene naredjenja, što bitno diraju u njeno ustrojstvo.

U ovom dijelu predlog zakona govori o vjerskim zajednicama, o konfesijskim organima, o duhovnoj vlasti, o upravi (upraviteljstvu) vjerskih zajednica, o konfesijskim vlastima, o konfesijskoj upravi (upraviteljstvu), o konfesijama, konfesijskim organizacijama i o konfesijskoj imovini.

Treći ovaj dio zakonskoga predloga ima 13 članova.

Nije uputno, da se za jedan pojam upotrebljavaju razni izričaji, a iz samih se naredjenja ne razabire, da ti različiti izričaji znače i različite pojmove.

Da ne dodje do pogrešnog tumačenja zakona, do pogrešno shvaćene nadležnosti valjalo bi za pojedine institucije vjerske zajednice uzeti preciznu oznaku, preciznu terminologiju. Po mom je mišljenju u tome pravcu pogrešno, kad čl. 17 dopušta svim Ustavom usvojenim i zakonom priznatim konfesijama sticati i posjedovati imovinu i njome raspolagati.

Konfesija po sebi nije pravni subjekat i pravno je nemoguće, da na pr. židovska vjera stiče kakovu imovinu.

Jasno je, da čl. 17. ne misli pod konfesijom vjeroispovijest kao takovu, nego njezinu organizaciju kao pravni subjekat, ali onda treba to u zakonu da bude jasno, nedvoumno i pravnički izraženo.

Ili prema čl. 18. n. pr. država vrši nadzor nad rukovanjem vjerske imovine, da bude očuvan integritet temeljnog konfesijskog imetka. U tu svrhu vodi evidenciju ukupne konfesijske imovine, preispitujući zaključne račune pojedinog imovinskog konfesijskog subjekta.

Židovske konfesijske imovine, t. j. imovine, koja bi služila konfesijskim svrhama, nema. Organizacija židovske vjerske zajednice, biva bogoštovna općina, pravni je subjekt, ona stiče imovinu, ona raspolaze njome i ona određuje u koje će svrhe ta imovina služiti. Konfesijske imovine, koja bi o sebi bila nosilac imovinskih prava i obveza nema.

Ima zaklada, kojima je svrha kulturna i kulturno-socijalna i te su zaklade pravni subjekt, općina s njima tek upravlja.

Ne radi se samo u nazivanju, radi se ovdje o opsegu nadzora državne vlasti, o autonomiji i o upravi s imovinom.

O autonomiji govori zakon vrlo malo. Član 10. naredjuje, da vjerske zajednice Ustavom usvojenih konfesija samostalno uređuju pitanja vjere, morala i unutrašnje konfesijske discipline, time, da u tim pitanjima izdaju naredbe i uredbе, te vrše upravnu i sudsku vlast nad svim svojim službenicima i vjernicima.

Ovo je preopćenito naredjenje i upravo zbog toga moglo bi da bude na užtrb, barem židovskih, bogoštovnih općina, jer bi se moglo i odviše usko tumačiti.

Židovsko je shvaćanje pitanja kulturna i kulturno-socijalna, karitativna, tako usko povezala sa vjerom, da se ova bez prvih ne može zamisliti. I upravo jer je po tome židovska konfesija jedan snažan confiteor za socijalno gledanje na svijet, svaka je židovska organizacija, bila veća, bila manja općina, u krug svoga zadatka uzela uz uređenje bogoštovnih općina i uređenje uredbi

nastavnih, kulturno - socijalnih (karitativnih i zakladnih, koliko potpomažu taj zadatak.

Zato držim, da bi je trebalo u zakonu izričito ustanoviti djelokrug autonomije u onim granicama, kako ga uživaju današnje općine.

Ustanovi li se konačno, da se podijeljena autonomija ima vršiti u granicama građanskih zakona, a pod nadzorom državne vlasti, mogla bi se druga stavka člana 10. izostaviti.

Po ustrojstvu židovske bogoštovne općine nema konfesijskih organa, koji bi imali ma bilo kakovu sudsku vlast nad vjernicima. I rabin, prvi konfesijski organ u općini, samo je izvršujući organ općinske reprezentacije. Dodje li izuzetno u kojem pitanju do razmišljanja u mišljenju, odluku stvara i donosa općinsko zastupstvo, koje kao autonomna korporacija može svoje odluke samo izvršiti.

Jedino treba pomoći državne vlasti pri naplaćivanju općinskih poreza, koja se ovršno utjeruju administrativnom ovrhom posredstvom državne vlasti.

Već je prije rečeno, da židovska vjerska zajednica ne poznaje hijerarhije. Konfesijske službenike postavlja sama općina. Svaka općina za sebe imenuje svoje vjerske funkcijonare i ako ih i postavlja doživotno, funkcijonari potpadaju pod disciplinarni postupak, propisan bilo namještajnim dekretom, bilo općinskim statutom.

Općina ne poznaje duhovne vlasti, koja bi vjerske službenike postavljala, smijenila ili sa uprave konfesijskom imovinom odstranila.

Prema tomu ne bi se čl. 11. i 12. mogao primjenjivati na židovske bogoštovne općine, ali da se predusretne nesporezima, trebalo bi u zakonu izričito istaći, da se te ustanove odnose na vjerske zajednice, koje nisu hijerarhički uređene.

Dosve je jasno da i kraj najšire samouprave državna vlast sebi pridržaje pravo vrhovnoga nadzora nad djelovanjem i djelanjem samoupravnih korporacija, bile one i vjerske prirode.

O tom nadzoru govore čl. 13. do 19.

Držim, da u predloženom zakonu predviđeni državni nadzor ide predaleko, naročito glede imovinsko-pravne dispozicije vjerskih organizacija.

Kako je jur spomenuto, posebne židovske konfesijske imovine nema.

Može da bude te će pojedina bogoštovna općina imati neku imovinu, znači da je bogoštovna općina nosilac imovinskih prava i obveza.

Kao pravni subjekt treba da ima slobodu dispozicije imovinom, koju je stekla, u koliko nije samim statutom ograničena. Za način upravljanja i upotrebe općinske imovine odgovara administrativni općinski organ općinskom zastupstvu i ako općinsko zastupstvo određuje stanovitu upotrebu općinske imovine, ne vidim opravdanog razloga, da se to podvrgne ingerenciji državne vlasti.

Čl. 21. o pomoći iz državnih sredstava ili sredstava samoupravnih tijela izljev je jednakopravnosti svijui Ustavom usvojenih vjera.

Ta će se pripomoć po čl. 22. ustanoviti sporazumno izmedju državnih vlasti i vjerskih zajednica, koje su dužne o svojim stvarnim potrebama podnijeti potrebite izvještaje.

(Nastavit će se).

Ispravi:

U prvom retku članka u broju od 26. juna o. g. ima mjesto »kasnije« da bude »ranije«.

Na str. 4. druga alineja drugi redak ispušteno je »ne«, koje se ima umetnuti izmedju riječi »jer se« i »radi«.

Židovi u Poljskoj

Piše: Šalom Aš.

Ne znam, da li je poljsko židovstvo svjesno beznadna stanja, u kojem se nalazi. U ovo nekoliko mjeseci, što boravim u Poljskoj i izbliza promatram stanje Poljskih Židova srekao sam uvjerenje, da ne znaju ništa o tome nesamo Židovi u ostalom svijetu, nego i sami Židovi Poljske. Ravnodušnost, kojom promatraju svoje prilike, raskidanost srdaca izmedju stranaka, rasparčanost poljskoga židovstva svjedoči o tome, koliko malo oni osjećaju opasnost, koja im leži na njihovu putu poput otrovne zmije.

Naši neprijatelji za vremena carističkoga režima crtahu si u svojoj mašli tip Židova, koji je u sebi inkorporirao svu prostotu, zloću i pokvarenost i oni su svim silama svojim i snagom vladine mašinerije, kakovu je imala stara Rusija upravili svoj rad na to, da Židov postane sličan takovom tipu, slični, koju su već bili dovršili u svojoj mašli. Židovskom su pučanstvu priječili, da se bavi legalnom privrednom granom, oteli mu svaku produktivnu djelatnost, protjerali su Židova sa svakoga polja, na kojem je mogao da pošteno privredjuje svoj komadićak hljeba, nagnali ga u uzinu »luft-egzistencije«, spekulacije i kramarstva, pa su onda triumfirajući u zlobi svojoj pokazivali na nj: »Pogledajte, čime se Žid bavi!« A gdje im nije uspjelo da iskuju tip zločinca, ondje se to nije zbiljo zbog toga, što se u njih probudio hrišćanski ljudski osjećaj ili zbog toga, što je loše radila mašinerija njihove štampe, nego bijaše tu razlogom — a to možemo s potpunim ponosom da kažemo — židovski moral, optimističko židovsko naziranje na svijet, židovska vjera u dobro i pravednost, židovska otpornost i trijeznost, koja se bila suprotstavila protiv ovih mahnilaca. Ali i zbog prirodnih mogućnosti velike i bogate zemlje, u kojoj su se Židovi nalazili, mogli su se oni održati kao potpuni, poštenu, etički ljudi, ništa gori od drugoga kojega naroda.

Poljska ne smatra specijalan položaj, u kojem se nalaze Židovi posljedicom, a Židove žrtvom bezumlja režima zajedno sa ostalim žrtvama, koje su ostali dijelovi naroda u njenoj zemlji podnijeli za toga režima, nego vidi u tome tek jednostavnu činjenicu. Liberalni ustav zajamčuje pravednost i Židovima, ali izvršni organi poljske vlade nijesu dosada zaista ništa učinili, da ozdrave bolesno židovsko tijelo. Nijedna produktivna grana nije se u Poljskoj pridružila privrednim granama Židova. A poljsko društvo svijui smjerova vidi u Židovima nešto tuđe, nešto, što se umjetno nametnulo, pa čini sve, da Židove ekonomski oslabi i da potkopa svaku osnovicu ispod njihovih nogu.

Hoteći, da na silu i brzo stvore čisti poljski »treći stalež«, čine to na račun Židova, a da ne mare koju cijenu zato mora da plaća židovsko pučanstvo — a možda i sva zemlja.

Ne vjerujem, da će ikada uspjeti našim neprijateljima, neprijateljima iz svih zemalja i vremena, da nas učine onim, što toliko žele, mi smo za takovošta pretrvrdi orah. I ona otporna snaga, što se nesvjesno nalazi u Židovkinji sa trga, koja si otkida krišku zaloga od ustiju, da plati poduku u toni za svoju djecu, ovakova se otpornost ne može da nadije ni u izabranicima drugih naroda. Tome je kriva stara krv, koja je toliko često iskušavana. Ali svagda su nas u raznim zemljama ponizivali i činili nam život naš paklom.

Što je moj savjet? Iseliti?

Velika Rusija izbacivala je godimice iz svojih beskrajnih stepa stotine tisuća Židova, pa ipak se nije umanjio broj Židova. Naprotiv je prirodni porast ruskih Židova bio veći nego broj onih, koje je emigracija izbacila. Židovi Poljske ne imaju mjesta, kamo bi mogli da podju, nesamo u stotinama hiljada, nego mi eto ne vidimo mogućnosti da bi ma i 20 tisuća ljudi godimice moglo da se iseli iz Poljske. Nemojmo da si umišljamo, te su vrata Amerike privremeno zatvorena i da će za druge liberalnije vlade postojati nada, te će se moći iseljavati iz Poljske. Upravo protivno! Oni, što poznaju prilike, znadu, da su ozbiljni protivnici useljivanju u Ameriku upravo (zbog konkurencije) radnici. Pa kad je republikanska vlada, koja imade interesa na tome da bude rad jeftin, zatvorila vrata Amerike novoj migraciji, onda nema nikakove nade, da će ih druga liberalna vlada otvoriti.

A hoće li možda mali, tek nešto porasli Erec Jisrael da se mjeri sa Amerikom, da u svoj maleni prostor primi stotine hiljada, koje izbacuje zemlja galuta? Komu je draga nada u Erec Jisrael, koji za ovu mladu mladicu struji, mora da zabrinuto gleda na svako preopterećenje, koje se hoće da natovari Palestini. I ja moram da priznam: kad vidim u posljednje vrijeme u Poljskoj, kako se očajno Židovi bave planom, da prodadu svoj »stan« i svoju »radnju«, posteljenu i da sve unovče, pa da kao »kapitalisti« podju u Erec Jisrael, i kao što mi je drag taj Erec Jisrael, što raste — tako se upravo zbog toga bojim, da ovaj novi »kapitalistički proletarijat« ne će uvećati ondje naše auspicije i mogućnosti, nego će tek uvećati špekulaciju, koja i onako raste — a prije ili kasnije, morati će prestati ova emigracija kapitalista. Ne, neka si ništa ne umišljaju oni koji misle: »Što gore, to bolje«, što je gore u Galutu, to brže će rasti Erec Jisrael. Naprotiv! Erec Jisrael ne može da se gradi u bolovima, nego u radosti! Ne može da gradi slobodnu zemlju u Erec Jisraelu na smrt izmučeno židovstvo, koje je u galutu očajavalo. Propadne li židovstvo u Galutu, ne vidim nikakove nade u Erec Jisraelu.

I stare zračne kule su isprazni snovi, prema kojima naše svjetske konference izgrađuju nove zemlje, Španiju, Meksiko, Kanadu i sve ostale dijelove zemlje. Emigracija, koju Židovi mogu da provedu, može da se prilagodi velikim, bogato razvijenim zemljama, gdje veliki »levijafani« lako mogu da progutaju sve te obrtnike i male trgovce. Onamo, gdje zemlja nije razvijena, ne može da se svodi židovska emigracija. Pa ako su Židovi i položili dovoljan ispit, da imaju sposobnosti za zemljoradnju a i za pionirski rad, kao što su to dokazali u Erec Jisraelu, Argentiniji (i kod kulturno razvijenije zemljoradnje, kao u Americi, jest zemljoradnja prilagodjena Židovima), a to su Židovi suviše siromašni, a da bi velikim svotama mogli da koloniziraju nova područja. Dostalna je zadaća za siromašan narod. Ne, u položaju kakav je danas nema nade. To mora da si objasne ne samo muževi u poljskoj vladi, nego prije svega Židovi sami. Nema nade da se svemu, što jest, nekuda izbjegne. I mi ne smijemo da od toga bježimo. Dovoljno smo mi tumarali u ovim godinama lutanja, pa smo ostali bez doma.

Darujte za halučku farmu

Nova Bijela Knjiga o Palestini

Englesko ministarstvo za kolonije objavilo je novu Bijelu Knjigu o Palestini. Ta knjiga imade 60 stranica, a sadržaje izvještaj Vrhovnoga Komesara Herberta Samuela o upravi i razvitku Palestine za vrijeme njegovoga upravljanja zemljom, t. j. u godinama 1920. do 1925. Izvještaj je upravljen na ministra za kolonije A m e r y - a. Ovdje objavljujemo pokraćeni izvadak iz te knjige, a na temelju saopštenja ITA.

Židovska narodna domaja.

Situacijom u Palestini vlada deklaracija, koju je dne 2. novembra 1917. tadašnji ministar za izvanje poslove lord Balfour objavio u ime britanske vlade. Politika se fiksirala i internacijonalno zagarantovala. Mnogi su se nespornizumci javili zbog toga, što nije bio određen tačan pojam izričaja: »Nacijonalna domaja za židovski narod«.

Židovi inspirirani nadama dvaju tisućljeća prihvatili su puni oduševljenja priliku, koja im se tu pružila i sve je u njih očekivalo imigraciju masa u obećanu zemlju. Zaboravili su, da u zemlji stanuje više od pola milijuna Arapa i nijesu pomišljati o mogućnostima uposlenja, nijesu pravo shvatili osnovno značenje britanske priznaje i pomoći.

Cijonistička organizacija vodila je brigu o tom, da se suviše ne gaje ovakove iluzije; ona je formulirala cilj tako, da je židovskom narodu dana prilika, da se uz neke određene forme i nakon nekog vremena povratu u Svetu Zemlju. Vodje ove organizacije bijahu ponajviše praktički muževi, kojima bijahu posvema jasni svi uvjeti o rješavanju problema.

Ali arapsko pučanstvo Palestine pobjalo se, da će ih barem jedan dio Židova izrabljivati. Njemu ne bijahu jasni pokušaji, što su se stvarno ovdje poduzeli. Naročito nije znalo, koliko da vjeruje u onaj dio deklaracije, koji govori o osiguranju prava onoga pučanstva, koje je već u zemlji. Bojalo se, da će židovski majoritet preuzeti vladu. Mnogi od poznatih arapskih i hrišćanskih palestinjana bili su glavni izričatelji ove bojazni, pa su organizovali svoj pokret. Razvila se propaganda, koja je velike dijelove zemlje bacila u stanje nemira. To je kulminiralo u izgre-dima u Jerusolimu na Uskrs godine 1920. i u Jafi u maju 1921., kod kojih je zašlo 104 osoba, 407 bilo ih je ranjeno, a i gospodarstvo je pretrpilo veliku štetu.

Izvan Palestine vladala je u Židova i nežidova neizvjesnost o faktučnim namjerama britanske politike. Nije se znalo, što ima da znači i kako treba da se tumači riječ »nacijonal« u Balfourovoj deklaraciji. Ova riječ ima u mnogim zemljama različito značenje. I ako je u Balfourovoj deklaraciji rečeno, da se nema ništa poduzeti, što bi diralo u prava i politički položaj Židova u drugim zemljama, ipak se je javila bojazan, da će svi Židovi, ako se proglaše nacijom, morati da budu građani židovske narodne domaje. Zbog toga su mnogi Židovi, patriotski građani svojih zemalja otklonili, da učine što god za Palestinu, oni su šta više jedno vrijeme neprijateljski posmatrali cijonistički pokret. Javila se potreba, da se situacija razjasni. To se moglo da učini jedino autoritativnim tumačenjem onoga mjesta u mandatu, o kojemu se ovdje radi. Tako je engleska vlada objavila svoju

Bijelu Knjigu ili White Paper od juna 1922.

Nakon dvogodišnjega iskustva u Palestini, veli u svom izvještaju Herbert Samuel — vratio sam se u maju 1922. u London, da objasnim i razložim ministrima potrebu ovakovoga autoritativnoga tumačenja. Moj se je poticaj prihvatio, velikom brižljivošću sastavljen je izvještaj, pa je u junu 1922. podnešen parlamentu kao dio Commend Paper No. 1700. Ovaj je izvještaj skicirao put, kojim će palestinska uprava u buduće trebati da polazi.

Ponajprije se u tom izvještaju kaže, da se Balfourova deklaracija nema da shvati tako, da se stvori židovska Palestina, nego da se treba da stvori židovska domaja u Palestini. Nikako se tom deklaracijom ne namjeravaju eliminirati ili potlačiti arapsko pučanstvo, arapski jezik i arapska kultura. Osim toga razloženo je u toj Bijeloj Knjizi, da Cijonistička Organizacija ne želi da imade udjela u općoj administraciji zemlje i da

takova udjela i nema i da onu »nacijonalnost«, o kojoj je riječ, mogu da postignu svi stanovnici Palestine, Židovi i nežidovi u smislu državljanškoga prava za Palestinu. Ovo ne može ni najmanje da tangira građanska prava Židova u ostalim zemljama.

Ovaj izvještaj pripisan je Cijonističkoj Organizaciji sa popratnim pismom, koje je potpisao tadašnji ministar za kolonije Churchill. U tom je pismu rečeno, da se ne drži važnim tek to, da se »Vaša organizacija slaže sa politikom vlade Njegovoga Veličanstva, nego da se i pučanstvu Palestine i Velike Britanije, a i svemu svijetu objavi indentitet ciljeva.« Organizacija je replicirala u poželjnom smislu izjavivši, da je vazda bila njena iskrena želja, da harmonički radi zajedno sa svim dijelovima palestinskoga pučanstva. Ona je riječju i djelom pokazala, da ništa nije više tudje njenom cilju od nekoga suživanja građanskih i religioznih prava ili materijalnih interesa nežidovskoga pučanstva u Palestini.

U ono je vrijeme boravila u Londonu jedna delegacija palestinske arapske egzekutive, korporacije dakle, koja je tada zastupala u Palestini jedno organizovano javno mnijenje. Kod te korporacije nije postignuta promjena njenoga stava. Ipak je definicija britanske politike znatno utjecala na arapsko mišljenje u Palestini.

A sada bih — nastavlja Herbert Samuel svoj izvještaj — htio da prikažem, koji je napredak postignut u nastojanju, da se u Palestini izgradi židovska narodna domaja onako, kako smo to želili u Balfourovoj deklaraciji i u izvještaju u junu 1922.

Židovska imigracija.

U vrijeme zaključenja primirja brojilo je židovsko pučanstvo, koje je za rata znatno spalo — nekih 55.000 duša. Ovdje se dalje spominje u Bijeloj Knjizi težnja za Palestinom, koja postoji u galutskom židovstvu i koja je dovela do osnutka Rothschildovih kolonija i do sve većeg porasta židovskoga pučanstva u Palestini. Iza toga razlaže se zadaća palestinske administracije, da imigraciju ograničava prema stanju na palestinskom radnom tržištu, a to je teško, jer se ne može točno da prosudi položaj na tržištu.

Od 1. septembra 1920. do 28. februara 1925. uselile su se u Palestinu svega 48.252 osobe; od tih bijaše 46.225 Židova i 2027 nežidova. Od onih 31.542 Židova, koji su ušli u zemlju od 1. januara 1922. do 28. februara 1925. bilo je 12.994 muževa, 10.119 žena i 8479 djece ispod 16 godina. 32% onih, što su se uselili od januara 1922., pripadaju radničkoj klasi. Židovsko pučanstvo, koje je iza primirja brojilo 55.000 ljudi, poraslo je u oktobru 1922. na 84.000, a u martu 1925. na 108.000.

Dalje se govori o palestinskom židovstvu, pa se spominju diferencije po tipu, religioznim i socijalnim naziranjima i zemljama odakle doseljenici potječu. Tri četvrtine Židova živi u gradovima, a jedna četvrtina u poljoprivrednim kolonijama.

Poljoprivreda.

Cijonistički pokret polaže najveću važnost na zemljoradničku kolonizaciju, pa je na tom području radio veoma mnogo. U svim zemljama doprinosi se za fond za kupnju zemljišta. Čitava površina Palestine cijeni se da zaprema 10 hiljada četvornih milja. Velike površine otpadaju na brda i pješčane prudove, a na jugu na pješčane pustare. Prije rata bilo je 177 četvornih milja u židovskom posjedu, a sada posjeduju Židovi 319 četvornih milja. To čini 6 procenata svega obradivoga tla.

6. članak mandata propisuje administraciji, da »ne sužavajući prava i imutak ostalih dijelova pučanstva, olakša imigraciju i da je potiče, a isto tako da potpomaže osnivanje i uređivanje židovskih naselja na selu uključivši ovamo državno zemljište i pustoši, što nijesu potrebne u javne svrhe.« Ne bijaše moguće, da se ove odredbe izvrše. Na najvećem dijelu državnoga zemljišta bijahu se naselili Arapi; nije se moglo na silu, a da se ne povrijedi prva klauzula te odredbe, na koju bi se svatko s pravom mogao da pozove, na obranu Anapa; ukloniti ove naseljenike sa te zemlje. Ostali dio državnoga zemljišta je ikameniti i posvema oskudna u vodi. Moglo se je tek učiniti obradivim moćvarno tlo u Kabari i zemljište okolišnih pješćanih prudova.

Živa je želja židovske muške i ženske mladeži medju onih 8 milijuna Židova u Istočnoj Evropi, da se u Palestini posvete produktivnim zvanjima,

da oslanu seljačkim narodom. Danas postoji u Palestini više od 100 židovskih sela, što se pružaju od sirske granice na sjeveru do Gaze na jugu. Ona se razvijaju i rastu a i nova se naseljenja osnivaju. Obzinom na financijalnu fundaciju čitave cijonističke kolonizacije i materijalne njene izgleda, kaže Herbert Samuel, da svi oni, koji su neposredno promatrali novi tip te kolonizacije, što ga gaje Židovi, hvale revnost i radnu volju toga naroda. Židovski su naseljenici 1) usko povezani sa prirodom i zemljištem, 2) duhovno na visini i 3) prodahnuti sviješću, da su prethodnici oslobodjenja zemljišta i aktivna snaga svega židovstva; da ispunjaju riječi proroka i molitve milijuna. Njihov se rad olakšava uporednim radom duha, oplemenjenim profetskim idealom. Oni su su sretni i sigurni, da ne će neuspjeti.

Industrija.

Razvitak industrije i ako nije toliko važan kao poljoprivreda, ipak se brže razvija, pa je zbog toga veći faktor u porastu pučanstva. Gotovo čitava industrija u Palestini jest doprinos izgradnji židovske narodne domaje. Jedan od njenih rezultata jest začudan porast Tel Aviva, jedinoga grada na svijetu, koji nastavaju samo Židovi. Uslijed osnutka nove industrije u Hafi prošao je i ovdje broj Židova od manje nego 2000 ljudi u god. 1920. na više nego 8000 duša u god. 1925.

Kulturni aspekt.

Budući da se židovsko pučanstvo rekrutira iz raznih zemalja, poznalo se je već zarana, da se ne će postići jedinstvo bez zajedničkoga jezika. Ovaj je jezik mogao biti samo hebrejski. Tako je hebrejski jezik postao definitivno jezikom židovskoga naroda u Palestini. Sva mladja i najveći dio starije generacije govori hebrejski. On je nastavnim jezikom u gotovo svim židovskim školama. Sve se židovske novine pišu hebrejski. Prema palestinskom mandatu je hebrejski uz arapski i engleski oficijelni jezik zemlje. Hebrejski je univerzitet svečano otvorio lord Balfour 1. aprila 1925 i taj univerzitet čini jedan od najznatnijih dijelova židovske narodne domaje.

Židovska narodna domaja.

To su, nastavlja Herbert Samuel — u glavnom rezultati dosadašnjega židovskoga nastojanja u Palestini. Oni su znatni. Ne griješi se, kad se kaže, da su Židovi investirali u zemlju 6 milijuna engleskih funti.

Znatniji su još duševni i moralni rezultati, koji se kvantitativno ne dadu da ocijene.

Ljudski materijal potječe ponajviše iz Istočne Evrope a novac iz Udruženih Država.

Mandat predvidja egzistencu Jewish Agency, koja reprezentira Židove svega svijeta, sve snage, što se posvećuju izgradnji Palestine. Sve dok nema takove Agency, vršit će njene funkcije Cijonistička Organizacija.

Čini se, da će se Jewish Agency moći doskora definitivno konstituirati.

Nekoji arapski politički vodje ne prestaju da uvjeravaju, te palestinska vlada svoj trud poglavito posvećuje izgradnji židovske narodne domaje i da protežira Židove u stvarima odgoje, imenovanja činovnika itd. Sa židovske se strane tuže, vlada veoma manjkavo i nedostatno ispunjava tačke mandata o izgradnji židovske narodne domaje i da sav napor i trud prepušta i ostavlja Židovima. Mora da se prizna, da su tužbe Židova opravdanije nego žalbe Arapa. Iz navedenih razloga nije vlada mogla da ispunji odredbe o podjeli javnoga zemljišta Židovima. Sav teret odgoje židovskoga djeteta leži na leđima Židova, a osim toga doprinose jedan dio za izdržavanje arapskoga školstva u formi uplate poreza. Od mnogih veoma sposobnih Židova, koji su se ponudili za mjesta palestinske vlade mogao se je da namjesti samo maleni dio, jer se nije htjelo da postupi nepravedno prema Arapima. Posljedica svega toga jest, da se židovski pokret odupira tek o sebe sama što je njemu bilo dano, jest samo moralan poticaj Balfourovom deklaracijom i oficijelnom priznanjom hebrejskoga jezika nadalje mogućnošću, da se u pitanjima održanja reda i mira osloni o palestinsku vladu. U svemu ostalom morao se je židovski pokret pouzdati u nutarnja vrela, u vlastiti entuzijazam, vlastite žrtve i vlastite ljude. Nitko ne može unapred da kaže, što će budućnost donijeti. Djeluje suviše mnogo faktora, a da bi se sa sigurnošću moglo unaprijed reći, dokle može židovska

poljoprivredna i industrijalna kolonizacija da bude uspješna, kakove će potpore doći iz drugih zemalja, kako će aktivna biti vlastita unutarnja uprava u vezi sa porastom ljudi. Jedan faktor govori za budući uspjeh: izgradnja židovske narodne domaje ne bijaše rad i djelo jedne vlade; ona nije umjetna konstrukcija zakona i oficijelne skrbi; ona je produkt energije i rada samoga židovskoga naroda.

Pismo Cijonističke Egzekutive Birou Cijonista-Revizijonista

Centralni Ured Cijonista-Revizijonista u Parisu upravio je pred kratko vrijeme pismo Egzekutivi u Londonu, u kojem traži, da se strogo pazi na legalno provedenje izbora za kongres. U tom pismu izrečene su neke želje, koje se same po sebi razumiju, a predviđene su u statutima naše organizacije i smjernicama Egzekutive, a pored njih stavljeni su i neki zahtjevi, za koje u našim statutima nema pravne osnovice. Na to pismo odgovorila je Cijonistička Egzekutiva dne 21. juna pa prijevod toga pisma, koji nam je u prepisu dostavila Egzekutiva za uvrštenie, donosimo doslovce.

Bureau Central des Sionistes Revisionistes,
Paris.

Veoma poštovana gospodo!

Častim se, da Vam po nalogu Egzekutive potvrdim primitak Vašega pisma od 30. maja i da Vam slijedeće stavim do znanja:

I. Samo se po sebi razumije — i ne treba tome naročito opravdanja i opominjanja, — da će vodstvo Cijonističke Organizacije čuvajući demokratski karakter cijonističkoga pokreta i njegovoga vrhovnog legislativnog organa, kongresa, upotrebiti sve, što je u njenoj vlasti, da osigura legalnu provedbu izbora delegata za naredni kongres i da isto tako potrebnim uputama osigura kod cijonističkih saveza i grupa, izvršenje i respektovanje organizacionoga statuta i izbornoga reda. I ako Egzekutiva Cijonističke Organizacije ne posjeduje sva sredstva da kontrolira održavanje izbornoga reda kod izbora u svim zemljama svijeta i da to održavanje svakako i na silu osigura ipak ona očekuje, da će cijonistički savezi i cijonističke grupe nastojati, da se drže statuta organizacije i uputa za kongres. Bit će Vam poznato, da je naša vrhovna sudačka instanca, Kongresni sud, pozvan našom konstitucijom, da pazi jesu li se kršile i mimoilazile odredbe Cijonističke Organizacije i principi urednih izbora.

Mi ne ćemo, da repliciramo pojedince na svaku Vašu napomenu i svaki poticaj i da Vam u toj stvari, kojoj Vi posvećujete mnogo interesa, damo nužna objašnjenja.

II. Prodaja šekela.

Raspačavanje šekela vrše na temelju statuta cijonistički savezi i cijonističke grupe, a ukoliko se praktički to može da provede kontrolira Egzekutiva to raspačavanje. Podignu li se protesti ili žalbe protiv uobičajene metode provedenja šekelske akcije kod pojedinih cijonističkih saveza, uzet će ih Kongresni sud bez sumnje u obzir.

Posebna odjelita prodaja šekela cijonističkih zemaljskih saveza, zemaljskih grupa i zasebnih saveza bazira na ustanovi, koja se izričito navodi u paragrafu 64. statuta Cijonističke Organizacije. Postoji sada jaka tendenca, da se ovaj sistem unutar svake zemlje zamijeni jedinstvenom prodajom šekela. Ali sve dok kongres ne stvori zaključak u tom smislu, nema Egzekutiva ni prava ni vlasti, da promijeni sadanju metodu nego je na protiv dužna, da je izvršava.

III. Teritorijalni izborni okruzi.

Sadanji statut i izborni red daju — kako vi to posvema ispravno primjećujete — mogućnost cijonističkim savezima i grupama, da se u svrhu provedenja zajedničkoga izbora delegata slobodno udruže u izborne grupe. Egzekutiva je objavljajući izborni red preporučila cijonističkim savezima stvaranje ovakovih izbornih udruženja i za-

ista su se u nekim zemljama stvorile ovakove grupe. Sa mnogih se strana predlaže, da naredni kongres temeljem svoga zaključka podigne taj sistem teritorijalnih izbornih područja do opće vrijednosti. Sve dotle nema Egzekutiva nikakove zakonske mogućnosti da ovo slobodno udruživanje učini obligatornim.

IV. Direktni i tajni izbori.

Egzekutiva je dakako cijonističke saveze i grupe strogo upozorila, da se drže principa izbornoga pravilnika i cijonistički savezi ne sumnjaju u to, da će Egzekutiva i Kongresni sud ustrajati kod zahtjeva o održanju paragrafa 27. statuta i paragrafa 14. i 15. izbornoga reda.

V. Prijedlog, da čitava Cijonistička Organizacija bude jedan izborni okrug.

Vaš interesantan prijedlog, da se dopusti svakom plaćiocu šekela, da se može udružiti sa plaćiocima šekela u drugim zemljama bez obzira na savez, kojemu taj plaćalac pripada, moći će se bez sumnje podnijeti kongresu, kao prijedlog za promjenom sadanje konstitucije u toj stvari, tek moramo da napomenemo, te je ovaj prijedlog da čitava svjetska organizacija bude jedan izborni okrug kontradiktoran sa ranijim prijedlogom Vašega pisma, da se u svakoj zemlji stvore teritorijalni okruzi.

Obzirom na statut Cijonističke Organizacije, koji je danas na snazi i to obzirom na par 25. toga statuta, koji kaže, da svaki zemaljski savez čini za se po jedan izborni okrug, bio bi postupak, koji Vi predlažete nedopustiv. Neke eventualne manjine štite se u tim izbornim okruzima proporcionalnim izbornim pravom prema par. 19., 19A — K i par. 1. i 2. izbornoga reda.

VI. Vašem 6. odsječku častimo se da napomenemo ovo:

a) Cijonističke saveze i cijonističke grupe podsjetila je Egzekutiva prema svojoj dužnosti, da u svojim izbornim instrukcijama spomenu propise o eventualnom postavljanju listina izbornika, o kontroli i ispravcima; naša je želja, te bi se unatoč velikim tehničkim teškoćama provele ove odredbe.

b) U našem izbornom sistemu ne postoji pravo prenosa sa jedne listine na drugu, — ako je to stvar, na koju Vi u Vašem pismu i prijedlozima aludirale. Plaćioci šekela, koji nijesu zadovoljni sa kojom kandidatom listinom, između pravo, da se posluže proporcionalnim izbornim pravom i da svoje naziranje iskažu postavljanjem i podpiranjem vlastitih listina.

c) Ne treba da se naročito istakne, te će Egzekutiva i Kongresni sud tačno i temeljito ispitati sve proteste, koji će se podići protiv kojeg izbornog čina, a odgovarat će propisima izbornoga reda.

VII. Budući da se čini, te ste zabrinuti zbog legalnosti narednoga kongresa, stavljamo Vam ovime do znanja, da je Egzekutiva, koja je svijesna svojih dužnosti prema cijonističkom pokretu i židovskoj javnosti, poduzela sve, da osigura potpuno ispravni, legalni sastav kongresa. Nema sumnje, da naredni kongres striktnim održanjem propisa organizacije ne će zaostati za ranijim kongresima i unatoč teškoćama, o koje je vezano provedenje izbora u kratkom roku a unutar dobrovoljne organizacije, koja obasiže mnoge zemlje.

VIII. Imadem nalog, da ovom zgodom upravim na Vas pitanje, u kojem se odnosu nalazi vaš Centralni Ured prema Cijonističkoj Organizaciji. Mi smo, kako to možete razabrati na temelju gornjeg razlaganja, dakako rado pripravnii, da uvažimo Vaše želje i poticaje i da uzimamo u obzir sve Vaše opravdane prijedloge, tek bismo htjeli da se zbog organizacionih razloga ova tačka razjasni.

IX. Uzimamo na znanje, da ste Vi Vaše pismo, od 30. maja o kojem se ovdje radi dostavili svim cijonističkim savezima pa prema tomu objavljujemo naš odgovor cijonističkoj javnosti.

S odličnim poštovanjem

po nalogu Egzekutive

L. Lauterbach

sekretar Organizacionoga Departmana.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta

Sastanak lorda Plumera i Weizmanna. U četvrtak dne 25. juna uveče sastao se je predsjednik Svjetske Cijonističke Organizacije prof. Hajim Weizmann sa novim Vrhovnim Komesarom Palestine, maršalom lordom Plumerom. U razgovoru, koji je potrajao odulje vrijeme razložio je dr. Weizmann gledište Cijonističke Organizacije obzirom na pitanja mandata, izgradnje židovske narodne domaje i razvitak Palestine.

Lord Plumer zahvalio se je prof. Weizmannu za njegove informacije i izjavio je, da će prije svoga odlaska u Palestinu potražiti priliku, da se s njim opet sastane i porazgovori.

Sokolov kod poljskoga ministra za izvanje poslove. Predsjednik Egzekutive gospodin Nahum Sokolov bio je ovih dana primljen u dužu audijenciju kod poljskoga ministra za izvanje poslove Skrzynskoga, u kojoj se poveo razgovor o aktuelnim problemima cijonističke politike a u vezi sa internacionalnim položajem. Ministar Skrzynski govorio je o eventualnoj mogućnosti, da poljska vlada objavi deklaraciju u korist cijonizma.

Poljsko — židovski sporazum. Rasprave, koje su se već nedjeljama vodile između židovskoga parlamentarnoga kluba u Sejmu i poljske vlade završene su konačno s nekim pozitivnim rezultatom. Na posljednjem dogovoru uspelo je da se dodje do nekoga modus vivendi primitkom židovske formule, koja je uzmogla da zadovolji i vladu. Ovi su se pregovori vodili o pitanju revizije monopolskih koncesija i svih onih pitanja, koja u novim zakonskim predlozima nanose štete židovskom pučanstvu Poljske. Nakon završetka pregovora izdan je službeni komunike, u kojem se kaže, da su pregovori završeni sporazumom, koji će doprinijeti uklonjenju nesporazumaka i diferencija, što su vladale između poljske i židovske zajednice. Konzekvence ovoga sporazuma pokazat će se u realnim činjenicama skorih dana.

Konferenca istočnogaličkoga Hitahduta. Dne 19., 20. i 21. juna održala se u Lavovu konferenca istočnogaličkoga Hitahduta, kojoj je prisustvovalo 90 delegata iz 45 mjesta. Iskristalizovale su se dvije struje, jedna je struja dosadanjega vodstva, koju je na toj konferenci poglavito reprezentovao zastupnik Heller, a koja ističe potrebu vođenja zemaljske politike u Poljskoj, a drugu su zastupali i branili dr. Melzer i dr. Brüstiger, koja traži mnogo jače akcentuiranje idealističke strane Hitahduta i palestinskoga rada. I zastupnik u Sejmu dr. Silberschein govorio je za posvemašnje napuštanje zemaljske politike. Novi izbori za vodstvo donijeli su potpunu pobjedu ove druge struje. Egzekutivi pripadaju: inž. Badian, dr. Brüstiger, dr. Eisenstein, prof. Fuhrmann, Freund, Kruhman, dr. Leder, Levitator, dr. Melzer, dr. Rottenstreich i M. Schwarz.

Iz Palestine

Odlazak Herberta Samuela. Vrhovni komesar za Palestinu Sir Herbert Samuel ostavio je dne 30. juna Palestinu. Preko Carigrada polazi u Budimpeštu i Beč, te će početkom septembra slići u London. Početkom oktobra poći će na kraći boravak u Indiju, a koncem januara vratit će se u Palestinu, gdje će se stalno nastaniti.

Proširenje engleskoga mandatarnoga područja u Transjordaniji i Hedžasu. Berlinska »Vossische Zeitung« javlja, da je Engleska 18. juna proširila svoju mandatarnu vlast, koju imade nad Transjordanijom i na Akabu i Maan. U vezi s ovom vijesti donijela je ista novina i interview svoga dopisnika sa nekadanjim kraljem Hedžasa Huseinom, koji je do nedavna boravio u Akabi (U bibliji se to mjesto nazivlje Ezion Geber). U tom razgovoru sa njemačkim novinarom tužio se Husein, da mu je dne 28. maja uručena po jednom engleskom ratnom brodu ultimativna nota britanske vlade, u kojoj ga pozivlje, da u roku od tri

nedjelje napusti Akabu i da taj grad i mjesto Maan odstupi Transjordaniji. Prema razlaganju bivšega kralja od Hedžasa opravdavahu Englezi tu notu time, što prijeti navala Vahabita, koji su saveznicima Engleza.

Husein je međutim u pratnji jednoga engleskoga krstaša napustio Akabu i otišao u Basru (Irak). Dopisnik »Vossische Zeitung« dr. Weisel javio je nadalje iz Ammana, da je Emir Abdulah dobio iz Džede brzojavku od kralja Alia, u kojoj javlja, da se sultan Vahabita Ibn Saud nalazi na uzmagu i da je već stigao pred Meku. U vezi s time, javlja dalje dr. Weisel, posjetio je pred neki dan Herbert Samuel Emira Abdulaha u njegovoj rezidenciji u Ammanu, da mu zbog toga čestita. Ova se vijest nije dosada službeno potvrdila a značajno je po čitavu ovu stvar, da ista »Vossische Zeitung« saopćuje drugu vijest, posvema oprečnu od posljednje, da se kralj Ali nalazi doduše još u Džedi braneci se od opsade Vahabita, ali da mu njegova vojna snaga nikako ne dostaje da odoli Vahabitima, pa mu zbog toga prijeti golema opasnost, da Vahabiti za koji dan zauzmu grad, koji već nekoliko mjeseci podsjedaju.

Engleka je, kako smo svojevremeno bili saopćili, sklopila savez sa danas najmoćnijim plemenom Vahabita iz centralne Arabije, a odlučila se da napusti svoga dojučeršnjega štićenika Huseina a s njim i čitavu dinastiju Hišamita zasada tek u Arapskoj dok u Transjordaniji podržava Huseinova sina Emira Abdulaha.

U području, koje je sada potpalo pod mandatarnu vlast Velike Britanije bit će jedan dio »Hedžas — željeznice« od 135 milja južno od Maana predan ovih dana nadzoru i vlasti britanske vojske.

Atentat na guvernera Abramsona nije uspio. Prema vijestima iz Palestine nije uspio atentat na guvernera Gaze Abramsona, počinjen u Hebronu. Guverner Abramson živi. Policija je uapsila jednoga Arapa, koji je priznao, da je ispalio hitac u guvernera Abramsona.

Novi interesantni projekt za iskorištavanje prirodnih snaga u Palestini. Pred nekoliko dana javile su palestinske novine vijest o interesantnom i smjelom projektu francuskoga inženjera Imbeaux-a za iskorištavanje vode iz Sredozemnoga mora na temelju velike razlike nivoa između doline Jordana i razine toga mora. Dolina Jordana i Mrtvo more leže, kako je poznato gotovo 400 metara ispod morske razine mediterana. Ovo je područje odijeljeno od mora visokim gorskim lancem. Projekt inženjera Imbeaux-a sastoji se u tome, da se voda Sredozemnoga Mora digna preko toga gorja i da se spusti u dolinu Jordana. Golema snaga te vode iskoristila bi se u različite svrhe a pored toga služilo bi obilje te vode i za natapanje suhog zemljišta, a možda bi se mogla da uredi i jedna interna luka. Kao glavni rezervoar te vode zamišlja se prema tom projektu jezero Genezaret.

Solel Bone. Ovih dana održala se pod predsjedanjem Remesa sjednica Solel Bone-a. Frumkin je podnio opsežan izvještaj o radovima Solel Bone-a u minuloj godini, koji posvema zadovoljavaju. Čista dobit iznosi L. 170. Iza toga referirao je Remes o ugovoru između Solel Bonea i Cijonističke Egzekutive, pa je zatražio, da kongres ustanovi pravičnije smjernice za podjelu radova Solel Bone-u.

HERZL-AKCIJA

Od 10. do 30. jula

treba svaki Židov da doprinosi svoj obol za ovu veliku akciju i da pojedno učestvuje u velikoj sabirnoj akciji K. K. L.

Uprava Keren Kajemet.

Iz Jugoslavije

SJEDNICA SAVEZNOG ODBORA.

U subotu, dne 27. juna u 9 sati na večer sastali su se članovi Saveznog Odbora u Zagrebu. Predsjednik R. O.-a, g. dr. Beno Stein otvara sjednicu i konstatuje, da se nije odazvao dovoljan broj članova S. O., pa prema tome u smislu § 19 statuta Saveza Cijonista sazivlje sjednicu za nedjelju, dne 28. juna, koja će biti vlasna stvarati pravovaljane zaključke bez obzira na broj članova S. O.

U nedjelju, dne 28. juna otvara u 9 sati prije podne sjednicu predsjednik Saveza Cijonista g. dr. David Alkalaj i konstatuje, nakon pozdrava članova S. O., da je današnja sjednica ovláštena stvarati pravovaljane zaključke. Sjednici pribivali su gg. dr. David Alkalaj, dr. Beno Stein, Lav Stern, Hugo Adler, dr. Hugo Bauer, dr. Braun, inž. Freundlich, Iso Hermann, R. Herzer, dr. Horn, F. Reiner, dr. Rosner, dr. Singer, David Spitzer i Sime Spitzer, dok su ostali članovi S. O. pismeno i brzojavno opravdali svoje odsustvo.

G. Lav Stern u zastupanju zapriječenog predsjednika zagrebačke bogoštovne općine izražuje veselje predsjedništva, što je moglo da ustupi S. O. svoju vijećnicu za zborovanje, te želi radu S. O. mnogo uspjeha. Predsjedatelj zahvaljuje se predsjedništvu bogoštovne općine na njegovoj susretljivosti i predlaže, da se bogoštovnoj općini protokolarno izrazi zahvalnost S. O.

Tajnik dr. Singer izvješćuje o radu Saveza. Naglašuje, da je najveći zadatak R. O.-a bio, da nadje sporazum s K. K. L. i da osigura osnutak naše halučke kolonije. Danas možemo s veseljem konstatirati, da je K. K. L. uvažio stajalište Saveza, te mu u svemu došao u susret, tako da će doskora biti potpisan predugovor između naših halucin i K. K. L. i da je sad krajnji čas, da sve uradimo, kako bi namaknuli ostatak svote, koja je potrebna za kupnju inventara.

Radni je Odbor pripremio proslavu otvorenja hebrejskog sveučilišta u Jerusolimu, te je to bila jedna od najljepših i najsjajnijih manifestacija jugoslavenskog židovstva za obnovni rad u Erec Jisraelu. U cijeloj zemlji priređene su svečane službe božje i skupštine, »Židov« izdao je svečani broj, a K. K. L. pokrenuo je s uspjehom akciju kod bogoštovnih općina.

U organizatornome pogledu nišmo mogli mnogo da učinimo, naročito nišmo mogli održati lični kontakt s našim M. C. O., ali je to živiji bio pismeni kontakt. Pored svega toga posjetili su članovi R. O. ova mjesta: Beograd, Novi Sad, Vinkovci (L. Stern), Osijek Vel. Bečkerek, Novisad (David Spitzer), Brod, Doboj, Derventu, Mitrovicu, Sarajevo, Split, Travnik, Tuzlu, Zavidovič, Zenicu i Žepče (Cvi Rothmüller). U sarajevskom pitanju nišmo uspjeli obje grupe složiti, te se naročito M. C. O. žali na postupak R. O. u šekelskoj akciji, pa će se o tome pitanju još pobliže govoriti.

Financijsalno stanje Saveza nije povoljno, jer M. C. O. nišmo zadovoljile pozivu, da namaknu zaostatak na Saveznom doprinosu. Nепrestane poteškoće, koje već godinama onemogućuju pravilan rad u Savezu, dovele su do toga, da je već na prošloj sjednici S. O. iznesen prijedlog za jedinstvenu akciju, koja bi svim našim institucijama osigurala stalni prihod, pa će u tom pogledu blagajnik Saveza iznijeti svoje prijedloge.

Od akcija, što smo ih vodili, ističemo u prvome redu šekelsku akciju, od koje u ovome času još ne poznajemo konačni rezultat, ali već se jasno opaža nazadak u gotovo svim mjestima. Savez imać će pravo na 3 delegata. Akcija za koloniju približuje se svome završetku, pa treba da iskoristimo vrijeme do konca jula, da namaknemo još ostatak, koji nam je potreban za troškove investicije. Pored toga vodila se oveće akcija za pokriće troškova Egzekutive u Zagrebu i Beogradu po generalnom tajniku svjetske cijonističke organizacije g. Izraelu Cohenu, koja je donijela lijep uspjeh. I konačno jedna akcija za Röntgeninstitut u Jerusolimu.

Nadalje izvješćuje o stanju službenog organa »Židov«. Naglašuje, da se list do sad vazda samostalno uzdržavao, ali da njegovo stanje biva sve gore, jer pretplatnici ne udovoljavaju svojoj

dužnosti, pa mnogi pored svih opomena na plaćaju. Mjesne organizacije morale bi poraditi oko toga, da »Židov« što više prošire.

Konačno se bavi pitanjem Saveznoga Vijeća, te navadja mnoge razloge, zašto R. O. nije sazvao S. V. prije kongresa. Glavni su razlozi, da pokušaj jedinstvene akcije ima tek da dađe novu bazu za predlog budžeta, nadalje vjerojatnost, da će kongres zaključiti takove organizatorne promjene, koje će dovesti i do temeljite reorganizacije zemaljskih Saveza. Prema tome bi svakako i iza kongresa, i to vrlo skoro, moglo doći do ponovnog S. V.

K. K. L. pokazuje lijep uspjeh, jer smo na koncu III. kvartala namaknuli Din. 560.318, iznos, koji do sad još nišmo nikad postigli. I taj nas rezultat ne zadovoljava, jer bi mogli kudikamo bolji uspjeh postići, da su sva mjesta udovoljila svojim dužnostima, naročito velika mjesta. Nastojanje je naše, da do konca sabirne godine t. j. Roš hašana 5686. namaknemo povišeni nam kontingent. I mi ćemo sigurno uspjeh, ako će svaki ispuniti svoju dužnost prema K. K. L.

Dr. Beno Stein izvješćuje o radu Palestinskog Ureda. Palestinska Egzekutiva izvjestila nas je, da smo dobili za razdoblje od marta do septembra 5 certifikata, od kojih su dva već podijeljena, a za ostala tri imamo mnogo ozbiljnih petenata. Ured je kao i do sad stajao svim imigrantima na pomoći i razvio živu korespondenciju sa svima petentima za imigraciju. U zadnje vrijeme javlja se jači interes za imigraciju naročito u Južnoj Srbiji i Vojvodini.

U ime zapriječenog upravitelja K. H. izvješćuje Lav Stern o radu K. H. te iznosi rezultat velike akcije, što ju je vodio g. prof. Pazi-Goldmann u Južnoj Srbiji i Bosni, te Dalmaciji i Hrvatskoj. Rad za K. H. morat će se temeljito reorganizirati, pa je uvjeren, da će se tad i pod sadašnjim teškim ekonomskim prilikama postići povoljan rezultat.

Dr. Beno Stein izvješćuje o stanju akcije za osnutak halučke naše kolonije, o čemu će se predložiti rezolucija.

Lav Stern izvješćuje, da je g. inž. Azriel u glavnome dovršio statistički materijal glasom zaključka sjednice S. O. u Brodu. Opširne tabele koje je g. Azriel izradio, na žalost nam ne preleže, jer isti do zadnjega časa nišmo znao, da ne će pribivati sjednici S. O. Izvjestitelj vidio je te tabele, koje su kraj svih neizbježivih nepotpunosti i netačnosti (jer g. Azriel nišmo dobio sve nužne i tačne podatke) ipak vrlo instruktivan materijal, koji će nam dobro poslužiti u našem budućem radu, naročito kod provedbe jedinstvene akcije.

U nadopunjenju tajničkoga izvještaja dr. Beno Stein izvješćuje na temelju pisama o sporu sarajevske M. C. O. i R. O. radi šekelske akcije, te dokazuje ispravnost stajališta R. O. Pa da i R. O. nije imao pravo, morala bi M. C. O. u statutima naći mogućnosti za reparaciju eventualno joj nanešene krivice, ali se ni na koji način nišmo smjela staviti na stajalište uskrate doprinosa, jer se time stavlja van Saveza. Moli S. O. da primi do znanja ovaj izvještaj R. O., a kasnije iznijet će u rezolucijama svoj prijedlog u toj stvari.

David Spitzer podastire računski zaključak za vrijeme od 1. I. 1924. do 30. IV. 1925. Račun razmjere ne iskazuje doduše manjak, ali je poslovna godina svršila s deficitom od Din. 8080.19, koji je našao pokriće u imovini, uslijed čega je potonja spala na Din. 720.49. Uzrok tome leži u nedostatkim doprinosima za Savez.

Proračun za gore navedeno vrijeme, dosegao je uslijed zahtjeva za čim bolje dotiranje pojedinih stavaka, iznos od Din. 207.600, a na primosima i kamatima unišlo je ukupno Din. 112.432.78.

Dašto u pravcu agitacije, izgradnje organizacije, unapređenja hebrejskog jezika, pripomoći i subvencije nišmo se moglo uslijed toga mnogo učiniti i postići, izdaci morali su ostati u okviru primitaka, pa i stavka »Halučka stanica, emigracija, Palured« dokazom je za tu situaciju: mogla je dobiti tek jednu trećinu proračunske svote.

Iz niže navedene tabele jasno proizlazi, da R. O. nišmo mogao svim na S. V. iznešenim željama i predlozima udovoljiti, jer ondje uslijedila obećanja u pogledu intenzivnog sakupljanja doprinosa za zem. organizaciju, nišmo potpunoma održana.

Račun prihoda i rashoda od 1.I. 1924. do 30.IV. 1925.

Proračunske stavke:	De facto izdano:	
Beriva i remuneracije	D 49000.—	D 50265.74
Najamnina	" 2133.—	" 1837.60
Rasvjeta i loženje	" 733.—	" 1687.22
Osiguranja	" 2000.—	" 1774.75
Poštarina	" 3000.—	} 13835.28
Tiskalice pis. potrebšt.	" 5000.—	
Unapredjenje hebr. jezika	" 15000.—	" 6000.—
Halučka stanica, Palured	" 35000.—	" 12080.50
Pripomoći i subvencije	" 30000.—	" 3600.—
Agitacija (putni trošak)	" 50000.—	" 22718.89
Nepredvidjeno	" 10000.—	

Za zlatni šekel, koji je predviđen u budžetu prema kontingentu Centrale, sa iznosom od Din. 120.000, unišlo je sveukupno Din. 9865.

Za svjetsku organizaciju provedena je međutim posebna akcija, te je sakupljeno u Beogradu LE 90 i u Zagrebu LE 167.

Halučka naseobina. Ova naša najveća akcija donijela je do 30. IV. t. g. Din. 861.849.55, odnosno do danas t. j. kroz 2 godine sabiranja Din. 924.865.45 i to sakupljeno je u mjestu:

Alibunar	Din. 1.450.—
Banjaluka	" 4.895.—
Bečej st.	" 11.203.—
Bečkerek	" 11.170.—
Beograd	" 72.300.—
Bijeljina	" 15.268.—
Bjelovar	" 27.168.50
Bitolj	" 1.000.—
Brčko	" 6.376.—
Brod	" 73.644.—
Darda	" 500.—
Daruvar	" 15.300.—
Debeljača	" 1.000.—
Dugoselo	" 600.—
Glina	" 925.—
Gracanica	" 500.—
Grubišnopolje	" 300.—
Hercegovac	" 100.—
Irig	" 320.—
Ivanićgrad	" 545.—
Karlovac	" 16.121.50
Kikinda	" 2.000.—
Koprivnica	" 10.705.—
Kostajnica	" 5.000.—
Kreka	" 1.000.—
Križevci	" 2.500.—
Lipik	" 250.—
Mitrovica n/S.	" 5.175.50
Mitrovica na Kos.	" 1.500.—
Novi Sad	" 34.485.—
Novska	" 100.—
Osijak	" 88.073.—
Pakrac	" 1.025.—
Piroć	" 200.—
Požega	" 17.760.75
Ruma	" 1.179.—
Sanskimos	" 140.—
Sarajevo	" 57.257.—
Savski Marof	" 100.—
Senta	" 14.000.—
Sisak	" 1.860.—
Skoplje	" 3.250.—
Slatina	" 1.000.—
Sombor	" 750.—
Split	" 826.90
Subotica	" 2.950.—
Travnik	" 2.910.—
Tuzla	" 14.827.—
Varaždin	" 1.775.—
Vinkovci	" 23.830.25
Virovitica	" 500.—
Višegrad	" 400.—
Visoko	" 30.—
Vrbanja	" 100.—
Vršac	" 4.500.—
Vukovar	" 23.668.—
Wien	" 9.423.—
Zagreb	" 268.572.50
Zavidović	" 200.—
Zenica	" 5.530.—
Zemun	" 3.560.—
S. Z. O. U.	" 11.787.—*

Na žalost cirkulari razaslani svim darovateljima za daljnju doznaku u svrhu namaknuća potrebne još svote, nisu donijeli očekivani rezultat. I tako moramo nastaviti u jesen akciju, gdje smo se nadali, da ćemo ju moći do ljeta dokrajčiti.

* Primićeno do zaključka ovoga iskaza bez specifikacije.

9/a	Računu agitacije	prenos	22.718	89		
	" osiguranja	"	1.774	75		
40	" plaća	"	50.265	94		
42	" unapredjenje hebr. jezika	"	6.000	—		
	" pripomoć i subvencija	"	3.600	—		
56	" rasvjeta i loženje	"	1.687	22		
57	" stanarine	"	1.837	60		
58	" upravnog troška *	"	13.835	28		
23	" Palured, hal. stanica	"	12.080	50		
	" neutjer. tražbina	"	5.997	60		
35/l.	" namještaja	otpis	715	19		
21	Od rna kamata	prenos			2.377	28
	" " prinosa	"			110.055	50
	" " imovine	"			8.080	19
			120.512	97	120.512	97

* Poštarina, tiskalice, papir, pisaci pribor, boles. blagajna, brz., blokovi.

Račun razmjere 30.IV. 1925.

35/l.	Rn. namještaja	15.000	—		
16	" Farma Bitolj			1.710	—
21	" blagajne	6.370	84		
24/a	" mirovine			720	49
50	" "Kolonija"			36.380	10
54	" dužnika i vjerovnika	17.439	75		
		38.810	59	38.810	59

Šekelska akcija 5685. Do danas obračunana su 2974 šekela, a na prinosima unišlo je do 1. maja ravno Din. 50.000.

Izgleda, da je usprkos svih nastojanja broj šekela pač, a i prinosi zaostat će za onima prošlih godina. Tu treba naročito spomenuti ispad prinosa iz nekih mjesta u Bosni, kojim će se pojavom morati pobliže pozabaviti S. O. i S. V.

Nalazimo se od 1. maja u »ex lex« stanju. Obzirom na Kongres, biti će po svoj prilici sazvano S. V. tek u mjesecu oktobru. Molim S. O., da R. O-u dađe punomoć za potrebite izdatke u okviru proračunskih stavaka minule budžetarne godine.

Opća jedinstvena akcija. Glede iste, koja je bila predmetom rasprave S. O. u Brodu, ne možemo još konkretni predlog iznijeti, jer su upiti na M. C. O. uslijed drugog posla tek nedavno razasli i odgovora još nema. Možda će to biti moguće do narednog S. V.

U debati učestvovali su svi članovi S. O. Pozabavili su se referatima te rezultatom rada, koji pored svih hvalevrijednih nastojanja ipak ne može potpunoma da zadovoljava. Sigurno je, da mnoge M. C. O. — pa baš i mnoge veće — ne udovoljavaju svojoj dužnosti, kako bi trebalo, ali se i od R. O. može tražiti, da naročitu pažnju posveti agitaciji putem održavanja ličnog kontakta s M. C. O., jer će se samo tako moći ostvariti sve inicijative, što ih daje R. O. Kritikovalo se nadalje, da se Savezno Vijeće nije sazvalo prije kongresa iako su iznešeni mnogi i jaki argumenti za odgodu S. V. iza kongresa. Sa zadovoljstvom primljeno je do znanja, da su pregovori s Kerenom potpunoma uspješni, te se u tom pogledu odobravaju svi poduzeti koraci za osiguranje osnutka jugoslavenske halučke kolonije. Nadalje se odobravaju zaključni računi, koji pokazuju valjano gospodarstvo, a naročito štednju u troškovima. Konačno prihvaćeni su svi izvještaji, te se izriče hvala svim referentima, a naročito blagajniku za njegova instruktivna razlaganja.

Lav Stern predlaže rezolucije, na koje se nadovezuje odlučna debata, koja je ispunila sjednicu od nedjelje poslije podne i ponedjeljak prije podne. Mnogo se debatiralo o jedinstvenoj akciji, o samostalnim akcijama pojedinih naših ljudi za izgradnju Erec Jisraela, zatim o našoj židovskoj štampi, o sarajevskom sporu, o predlogu zakona o vjerskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima, te o nekim kongresnim pitanjima, a naročito o Jewish Agency.

U pogledu jedinstvene akcije iznešeno je mišljenje, da bi se time još više mehanizirao cijeli cionistički rad, a pored toga je pitanje,

da li S. O. s takovim zaključkom ne prekoračuje svoj djelokrug. Referent tumači sve razloge i tehniku za jedinstvenu akciju, koju konačno ima da sankcionira za to kompetentno S. V. Do efektivne provedbe te akcije ne će i tako već iz tehničkih razloga moći doći prije S. V. Za sad se još uvijek radi o takovim sistematskim predradnjama, koje će tek omogućiti S. V., da tu akciju zaključi. U savezu s time imat će se S. V. predložiti odgovarajuće promjene statuta našega Saveza. Ishodit će se takodjer predhodno odobrenje nadležnih cionističkih institucija. Jedinstvena akcija još dugo ne će moći da obuhvati sve Jevreje, ali će morati odmah da obuhvati barem sve dobre cioniste. Kod njih dakle ne će više biti potreban onaj silni sabirni rad, koji je dosele apsorbirao sve naše sile, pa će te sile postati slobodne za rad kod necionista i kod onih cionista, koji nisu obuhvaćeni jedinstvenom akcijom. U tim će se krugovima dalje provoditi sve sadašnje povremene akcije K. K. L. i K. H. Sve će potrebe biti unaprijed dovoljno predviđene i budžetirane; bit će više sredstava za kulturni i propagandistički rad i M. C. O. imat će vlastitih sredstava, kojih dosele nisu imali. Jedinstvena će akcija dakle morat donijeti još mnogo intenzivniji cionistički život u nas, te će baš ukloniti opasnost mehaniziranja našega rada, koja već danas tišti naš rad.

Jedinstvena će akcija konačno dovesti do toga, da će sve M. C. O. imati valjane spiskove (katastre) svih lica, kod kojih treba da se radi i omogućit će tačan plan, tko, kod koga, kad i kako ima da radi. U većim mjestima doći će tako valjda jedamputa do ispunjenja naše davne želje; do provedenja minjan sistema.

Dalje će ta akcija omogućiti proširenje i jačanje upravnog aparata tako, da će valjda uvijek barem jedan izaslanik R. O. raditi u kojoj M. C. O. i time stvoriti onaj nužni trajni, intimni i lični kontakt između centrale i svih njenih dijelova i organa.

U pogledu kongresnih rezolucija konstatuje se, da one izražavaju mnijenje i želju S. O., ali to ne može vezati delegate našega Saveza na kongresu, nego im služi kao materijal uputa i želja našega Saveza.

Vrlo živahna bila je debata o Jewish Agency, u kojoj su učestvovali svi članovi S. O. Većina govornika drži, da materijal o toj stvari, a naročito predlozi za Kongres, koje vodstvo svakako sprema, nijesu dovoljno poznati, te bismo mogli stvoriti vrlo detaljnih zaključaka. Opravdana je nada, da će ovaj Kongres biti u stanju, da na temelju tačnog poznavanja svih odlučnih momenata stvori odgovarajuće zaključke, koji će osigurati valjan rad proširenog Jewish Agency i odlučni

1. doprinos egzekutivi u iznosu od 5% svih sabirnih akcija;

2. doprinos mjesnim organizacijama u iznosu od 7% svih sabirnih akcija;

3. ostaje za troškove samoga teritorijalnoga saveza 12% od svih sabirnih akcija;

4. iz tih 12% imadu teritorijalni savezi dati odgovarajuće subvencije za budžete federacija unutar svojih teritorijalnih saveza;

h) da se osnova R. O. o jedinstvenoj akciji predloži kongresu kao temeljna shema organizovanja sabirnih akcija u svim teritorijalnim savezima Cijonističke Organizacije;

i) da se ukine Centralno Vijeće (godišnja konferencija);

i) da se ukine Centralno Vijeće (godišnja konferencija), koji neka imade pravo, da sa kvalificiranom većinom (od ¾ sviju članova) svrgne, popuni ili izabere egzekutivu u vrijeme, kada nema kongresa. Protiv takovih odluka imade egzekutiva pravo prijava na izvanredni kongres, koji se imade sazvati na rok od 2 mjeseca iza kako je stvoren takav zaključak A. O. Jednako neka A. O. — prostom većinom glasova — imade pravo mijenjati budžet, koji je prihvatio kongres. Za takove zaključke odgovara prvome kongresu, koji će se sastati;

k) da se malenim teritorijalnim savezima dadu — izuzetno od statuta — neke koncesije u pogledu izbora za kongres, zastupstva u A. O. i u permanentnom odboru kongresa, te pravo govora na Kongresu prema predlozima i načelima, koje je naš R. O. formulirao u svojoj uvodnoj citiranoj prepisci;

l) uvođenje Senata — pored A. O. — ne smatra S. O. potrebnim, ali ne pravi iz toga pitanje;

m) zaključci, što ih komisije kongresa stvaraju sa dvije trećine glasova, proglašuju se u plenumu kongresa bez debate. Debata o takovim zaključcima može se stvoriti samo onda, ako to svojim potpisima traži ¼ delegata kongresa.

n) sva izvješća i budžetski predlozi egzekutive i cijon. ustanova, o kojima treba kongres da raspravlja, moraju se dostaviti teritorijalnim Savezima barem mjesec dana prije kongresa u toliko primjeraka, koji odgovara dvostrukom broju delegata svakoga saveza;

o) dnevni red i način kongresnih rasprava neka se uredi prema nacrtu njem. Cijonističkog Saveza;

p) neka se sve agende egzekutive što prije usredotoče u Jerusalajimu, gdje neka bude stalno sjedište većine egzekutive. 2—3 člana egzekutive neka imadu stalno sjedište u Londonu radi stalnoga kontakta sa mjerodavnim faktorima mandatarne vlasti (kolon. uredom, britanskom vladom, parlamentom, kućom lordova, strankama, štampom itd.). Londonski su članovi punopravni članovi egzekutive, ali im je naročita briga i odgovornost politički rad u vezi sa mandatarnom vlasti i drugim faktorima cijon. vanjske politike (Savez naroda, vlade itd.). Ipak utiču i na poslove i odluke cjelokupne egzekutive u Jerusalajimu, s kojom stoje u stalnome kontaktu;

r) neka se organizuje stalno i valjano zastupstvo Cijonističke Organizacije u svim mjestima, gdje se može braniti i zastupati važne cijon. vanjsko-političke interese (u sjedištima članova Saveza Naroda, komisije za istočne mandate itd.);

s) da egzekutiva pristupi energično koracima, koji bi mogli dovesti do velikoga zajma na temelju imovine K. K. L. i budućih prihoda K. K. L. i K. H.

b) **Zahitjevi na Palestinsku vladu.** Kongres neka traži od Pal. vlade, da pristupi provednju sviju mjera, koje slijede iz sadržaja i duha mandata, danoga vladi Velike Britanije, čija je primarna zadaća, da omogućiti i uskoro izgradnju židovske narodne domaje u Erec Jisraelu. Naročito se traži:

1. da se stvore garancije, da će o useljavanju Jevreja u Erec Jisrael odlučivati jedino Jewish Agency, a nipošto jedno tijelo, u kojemu će Arapi imati odlučnu riječ;

2. da Pal. vlada iz svojih sredstava uzdržava jevrejsko školstvo i zdravstvo barem u onom razmjeru, kako doprinosi za arapske institucije;

3. da se Jewish Agency stave na raspolaganje državna i neobradjena zemljišta;

4. da se javne koncesije ponude u prvome redu Jewish Agency i dajoj se dadu primjereni rokovi za izvođenje tih koncesija;

5. da se u administraciji dade Jevrejima pravedan udjel;

6. da se uvede takav zakonski i administrativni poredak, koji će omogućiti i pogodovati razvijanju zemljišnoga kredita i koloniz. politici Cijon. Organizacije;

7. da se uvede takav zakonski i administrativni poredak, koji će do skrajnosti otežati zemljišnu spekulaciju i nabijanje cijena zemljišta.

c) **Jewish Agency.** Neka kongres potvrdi ovlaštenje egzekutivi u pravcu proširenja Jewish Agency sa necijon. elementima. Konstitucija Councila i egzekutive proširene J. A. mora se u svim glavnim točkama zaključiti po XIV. kongresu, a ako to nije moguće — zbog kratkoće vremena ili iz drugih tehničkih razloga — mora se to najskorije zaključiti po A. O.

Kod proširenja treba voditi računa o tome, da ostaje Cijonističkoj Organizaciji osiguran odlučan uticaj.

14. KONGRES

SAOPĆENJA KONGRESNOGA UREDA.

Adresa Kongresnoga ureda jest: «Büro des 14. Zionistenkongresses, Wien III. Lothringerstrasse 20.

Ulaznice. Uplata ulaznice: Svaki poručitelj obaviještava se za vremena o tom, da li mu je dodijeljena ulaznica. Odmah nakon te obavijesti ima svatko, komu je dodijeljena ulaznica, priposlati na adresu Savez Cijonista u kralj. SHS., Zagreb Ilica 31. odgovarajuću svoju po mogućnosti u efektivnim austrijskim šilingima ili u protuvrijednosti u dinarima. Novac ima da stigne na tu adresu najkasnije do uključivo 9. jula. Ne stigne li novac do toga datuma propada poručena i dodijeljena ulaznica. Jedan austrijski šiling valja računati prema kurzu od 9 Dinara.

Vizumi. Svaki polaznik kongresa moći će kod Saveza Cijonista dobiti bijelu kongresnu legitimaciju. Na temelju te legitimacije dobit će svatko na uređenoj putnici austrijski vijum, koji će vrijediti mjesec dana (od 1. augusta do 15. septembra 1925.), a uz **popust od 25 do 35%.**

Stanovi. Prijave za stan imadu se dostaviti **Kongresnom Uredu** sa naznakom »Wohnungsamt« i to **najkasnije do 8. jula.** Upozoravamo na objavu u toj stvari u 26. broju »Židova«. Delegati i gosti, koji su privatnim putem poručili stan u Beču ili namjeravaju, da stanuju privatno umoljavaju se ovime, da to bezuvjetno jave Kongresnom Uredu. Grupe osoba, koje namjeravaju da posjete kongres i reflektiraju na zajednički i jeftini stan, neka u toj stvari također pošalju pravovremeno svoje prijave Kongresnom Uredu. Poručitelji stanova dobit će adrese svojih stanova odmah nakon dolaska u Beč, na samim željezničkim stanicama.

Osiguranje prtljaga. Kongresni Ured uređio je naročito osiguranje prtljage kongresnih posjetnika, delegata, novinara i t. d. Umoljavaju se svi reflektanti, da osiguraju svoj prtljag kod osiguravajućeg odijeljenja Keren Kajemeta u Beču (Versicherungsbteilung des Keren Kajemeth Lejisrael, Wien I., Kärntnerstrasse 28.) jer čista dobit ove osigurnine ide u cijonističke svrhe.

Doznaka novca. Upozoravaju se svi posjetnici kongresa, da se tačno informišu kod nadležnih institucija o uvjetima za iznašanje novca u inozemstvo.

Kongresni Ured osnovao je **vlastiti konto** kod »Central-Europäische Länderbank«, Niederlassung Wien. Na taj konto mogu si svi posjetnici kongresa da dadu doznacivati novac i urediti sav novčani promet. Novac za taj konto može se iz Jugoslavije doznacivati preko **Slavenske Banke** i svih njenih podružnica.

Popust na brodovima. Na brodovima ekspresne linije društva »Donau-Dampfschiff-Fahrtgesellschaft« Beograd - Beč, imadu svi posjetnici kongresa naročiti popust, ako se mogu iskazati kongresnom legitimacijom, koja se izdaje za to putovanje. Popust se sastoji u tome, što se nakon uplate potpune cijene za put do Beča dobije i karta za povratak. Svaki putnik dobije prema tome dvije bianko-karte, od kojih jedna vrijedi za put u Beč, a druga za povratak. Na bianko-kartu za povratak stavlja se namjesto cijene naznaka: »Vidi bianko-kartu br. . . .« Prema tome imade svaki putnik sačuvati ovu drugu kartu ne predavši je biljeteru kod dolaska u Beč.

Kongresne novine. Kao i za dosadanjih kongresa tako će i na 14. kongresu izlaziti »Kongresne novine«, koje će donositi opširan izvještaj o vijećanju i radu kongresa i imat će kojih 15. brojeva. Novine se mogu pretplatiti kod Kongresnoga Ureda i mogu se dostaviti svakom pretplatniku na adresu, koju će naznačiti. Pretplata stoji 5 austrijskih šilinga, pa se uplaćuje odmah kod narudžbe.

Oni, što ne polaze na kongres mogu se također pretplatiti na kongresne novine. Pretplata se u ovom slučaju šalje ili na Kongresni Ured ili na adresu: »Wiener Morgenzeitung«, Wien II., Taborstrasse 1—3. Za Jugoslaviju iznosi pretplata Din. 60.—

Iz sjednice Radnoga Odbora. Radni je Odbor u svojoj sjednici od 1. juna primio do znanja, da Hitahdut istupa iz sklopljene izborne zajednice i da se prema tome biraju u Glavnu izbornu komisiju gg. Izrael Mevorah i Joel Rosenberger, te se o tome ima obavijestiti Egzekutiva svjetske Cijonističke Organizacije. Zatim se čitaju stigli dopisi. Inž. Zaloscer ponovno upozoruje na mogućnost, da će se halucin do konca jula moći naseliti na zemljištu kraj Tire i da se akcija za koloniju do toga roka ima bezuvjetno završiti. Zatim se raspravljalo o zaključcima sjednice S. O. Tajniku dru. Singeru podjeljuje se dopust od 25. jula do 1. septembra, da uzumogne pribivati konferenciji KKL i kongresu u Beču. U smislu zaključka S. O. o proširenju Saveznoga ureda obzirom na povećani posao, zaključeno je namještenje jedne korespondentice s 1. augustom o. g.

Istup Hitahduta iz izborne zajednice. Hitahdut, koji je prvotno s našim Savezom stvorio zajednicu za izbor, istupio je iz te zajednice, te prema tome ne će unutar Saveza da učestvuje u izborima za XIV. kongres. Slijedom toga ispadaju iz Glavne izborne komisije gg. Hans Hochsinger i Drago Steiner, a na njihovo mjesto stupaju gg. Izr. Mevorah i Joel Rosenberger.

Darovi za halučku farmu. Prigodom završetka gosp. Hermana Zentnera, Irgovca u Zagrebu, sa gospodjicom Zlatom Werner iz Držanovca sakupljeno je za Jugoslavensku farmu Dinara 500.

Vidovdanska proslava u zagrebačkoj sinagozi. U nedjelju, dne 28. juna održala se u ovdajšnjoj sinagozi povodom Vidov-dana služba božja. Nakon što je kantor g. Weissmann u pratnji kora pjevao »Ma tov«, slijedio je žalobni pjev »Adonaj mo odom«, a zatim je g. rabin dr. Gavro Schwarz govorio o značaju ovoga dana i završio svoj govor molitvom. Pjevanjem »Uvenuho jomar« završena je služba božja, kojoj su pribivali zastupnici vojnih i civilnih oblasti te brojno općinstvo.

Konferencija beogradskih hadžija. Povjereništvo J. N. F. sazvalo je 22. o. mj. ovu konferenciju u sali kluba »Sloga«, da bi pružilo priliku građanstvu, da čuje utiske naših hadžija sa njihovog puta u Erec Jisrael. Konferencija koja je bila odlično posjećena, otvorena je po gosp. Simi Leoviću, potpredsjedniku Povjereništva J. N. F. jednim uvodnim govorom, u kome je istakao značaj palestinskoga rada stavlajući ujedno na srce prisutnima, da u ovakvoj prilici porade na jačanju organa K. K. L. Prvi hadžija g. Lazar Avramović, opširno izlaže svoje utiske opisujući važnija mje-

sta i kolonije, koje je vidio i iznosi ujedno značaj Keren Hajesoda, koji jako potpomaže obnovni rad i učestvuje u građevinskim i ind. preduzećima, dok Keren Kajemet doprinosi povećavanju zemljišna posjeda. Naročito izlaže svoje dobre utiske o posvema jevrejskom gradu Tel Avivu i novom dijelu Jerusalima, napominjujući, da je trgovina gotovo isključivo u jevrejskim rukama. Ističe uspješan rad Rothschildovih kolonija kao Rišon-le-Cion i dr. i pun je hvale za organizacioni rad, koji svuda vlada. Da bi pak beogradski Jevreji imali udjela u obnovnom radu, te da se i mi kao takovj čujemo, da postojimo, predlaže, da se putem privatne inicijative, subskripcijom među beogradskim Jevrejima kupi 500 dunama zemljišta u okolicj Afule, mjesta, koje se po utvrđenom planu ima razviti po uzoru Tel Aviva. Na kraju napominje, da je dužnost svakog Jevrejina i Jevrejke, da i dalje, bez obzira na ovo poduzeće, imade svojom materijalnom saradnjom doprinijeti jačanju organa K. K. i K. H. kojima se ima dobrim dijelom zahvaliti golemi uspjeh dosadanjega djela u palestinskoj izgradnji.

Drugi hadžija g. David M. Levi-Fortuna, iznosi svoje utiske, koje je dobio promatrajući oduševljenje i požrtvovnost u radu naših halucim i halucot, koji su u većini slučajeva naša inteligencija, koja je došla u zemlju otaca, da snosi sve fizičke napore, svijesna toga, da je to dužnost prema Jevrejstvu i Erec Jisraelu.

Treći turista g. Avram Mandilović iznosi, kako je bio oduševljen slušajući živi hebrejski jezik, koji je tamo saobraćajni jezik, te iznosi potrebu, da je skrajnje vrijeme, da i naša sredina uvidi važnost u budućnosti našeg hebrejskog jezika i da naše jevr. škole svoju zadaću uspješnije vrše.

Predsjednik Povjereništva J. N. F. g. dr. David Alkalaj, osvrće se na govore hadžija i zahvaljuje im na trudu i dobroti, uvjeren, da će u njima naći suradnike u daljnjem napornom radu, koji nas očekuje. Ističe potrebu daljeg podupiranja jugosl. haluč. farme, koja se ima uskoro podići u selu Tiri kod Haife, što je naš Savez Cionista ugovorio sa upravom K. K. L. Jerusalimu. Zatim podnosi predlog i čita projekt pravila »Udruženja za putovanje u Palestinu«, kako bi se dala prilika pojedincima, da ulaganjem manjih svota u toku od 1—4 godine mogu toliko uštediti, da mogu putovati kao turiste i vidjeti Erec Jisrael.

Osim ove konferencije održana je jedna u klubu »Jedinstvo« 21. o. mj. uveče, a 23. o. mj. održala je supruga i saputnica gđja Matilda Laze Avramović u krugu članica Jevr. Ženskog Društva konferenciju o svojim utiscima na putu kroz Palestinu, te je time i naše dame zainteresirala za izgradnju Erec Jisraela.

A. Koen.

Iz saveza Jevrejskih Visokoškolaca. Ovih dana održati će se u Zagrebu konferencija delegata pojedinih Saveznih društava u stvari zajedničke sa-

birne akcije i rješavanja drugih zajedničkih poslova.

Egzekutiva Saveza, izabrana na Saveznom Vijeću 5. aprila o. g., upotrebila je ova tri mjeseca svoja djelovanja na pripreme za tu konferenciju, te je saslušavši mišljenje svojih Saveznih Društava izradila nacrt za sabirnu akciju. Isto je tako Egzekutiva izradila nacrt novih pravila Saveza; taj će nacrt služiti kao baza za donošenje novih pravila.

Egzekutiva je stajala u živom saobraćaju sa Svjetskim Savezom Jevrejskih Studenata (Weltverband Jüdischer Studentenschaft) u Buču—napose u stvari universitetske biblioteke i dječskog doma u Jerusalimu, zatim u stvari kongresa i izložbe Evropske Studentske Pomoći u Genfu te u stvari Centralnog Vijeća i almanaha Weltverbanda.

Savez Jevrejskih Visokoškolaca uzet će u svoje ruke akciju za gradnju Židovskog Dječskog Doma u Zagrebu. Nacrti su već izradjeni, te će kod prve prilike biti izloženi javnosti na uvid. O namicanju sredstava potrebnih za gradnju imati će odlučnu riječ Savezno Vijeće.

Konačno moramo spomenuti, da je Egzekutiva odlučila, da raspiše natječaj za tri aktuelne teme iz jevrejskog života.

Osvrćući se u cijelosti na rad Saveza u ova tri mjeseca, možemo sa radošću ustanoviti, da se je rad kretao u pozitivnom smjeru, a nadamo se, da će i rezultati toga naša odgovarati potrebama jevrejskih studenata, članova Saveza.

IZ RADNOGA ODBORA SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA KRALJ. S. H. S.

(Zagreb, Ilica 31. III.)

Dragi haverim!

I. SLET. A. Društva, koja to do sada nisu učinila, neka nam odmah jave, koliko članova za sada kani da pohodi ovogodišnji slet, te koliko njih želi aktivno da nastupi i u kojim priredbama. Molimo vas izvještaj o svome športskome radu i pripravama, pri kojima treba najveću važnost da polazete na proste vježbe, koje treba što marljivije i u što većemu broju vježbati. Nastojte, da i u drugim nešportskim priredbama pridonese Vaše udruženje svoj dio k sveukupnome uspjehu omladinskoga sleta. Pobrinite se napose za uspjeh izložbe dječjih vještarskih i ručnih radova.

B) Naskoro razaslat će se udruženjima prijavitni arak glede prijave i točnih data posjetioca sleta, te ga treba u naznačenom roku tačno ispunjena priposlati sletske pripravnom odboru.

II. Kongres u Wienu. Upozorujemo članove Saveza na vijesti kongresnog biroa u prošleme i u ovom broju »Židova«. — Skrećemo Vašu pažnju na broj »Wiener Morgenzeitung« od utorka, 30. VI., u kojemu su izašli važni članci o kongresnim problemima. Za svako je udruženje vrlo potrebno, da se abonira na oficijelni list »Kongresszeitung« (vidi o tome vijesti kongresnoga biroa u ovome broju »Židova«!).

III. Savezno Vijeće. Radni Odbor temeljem § 9. točke 4. i § 10. točke 3. Statuta S. Ž. O. U. sazivlje

6. Redovito Savezno Vijeće u Osijeku za 10.—13. augusta

(vrijeme obdržavanja sjednica javit će se pravovremeno) sa slijedećim dnevnim redom:

1) Otvorenje i pozdrav predsjednika. 2) Izbor biroa, verifikacionog, nadzornog te kandidacionog odbora. 3) Izvještaj verifikacionoga odbora. 4) Izbor slijedećih komisija: a. organizaciona; b. kulturno-odgojna (uključivo jevr. jezik i redakcija »Gideon«, »Haaviv« i »Savezni Vjesnik«); c. športska; d. financijalna (uključivo administracija »G«, »H«); e. palestinska. 5) Izvještaji referenata o radu za radnu godinu 5685 (1924.—25.). 6) Debata k izvještajima. 7) Prizivi. 8) Izvještaj nadzornoga odbora. 9) Apsolutorij Radnome Odboru. 10) Prijedlozi komisija. 11) Izbor novoga Radnoga Odbora, Saveznoga Suda i Nadzornog Odbora. 12) Eventualije.

Za Radni Odbor S. Ž. O. U.

Predsjednik u z.

Tajnik:

Filip Reiner v. r.

Oto Zentner v. r.

Upozoruju se sav. udruženja, da odmah provedu izbore delegata za S. V. prema već izdanim uputama i da pošalju prijedloge za Sav. Vijeće do 10. jula. O pitanjima našega pokreta i problemima za S. V. dobit će udruženja elaborat od R. O., pa neka se o njima na posebnim sastancima raspravlja. Za pitanja palestino-centrizma poslužiti će Vam dobro prošio pismo predsjednika h. Cvija Rothmüllera.

Tko oglašuje -- taj napreduje

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael)

Izkaz darova br. 18. za vrijeme od 12. do 30. juna 1925.

OPĆI DAROVI.

Virovitica: Dr. H. E. Kaufmann na Šavuot	15.—
Pakrac: Ela Mašansker na ime pok. oca	50.—
Zagreb: Kondolenca dr. Stein dru. Braci Poljokan	25.—
Vinkovci: Johana Hönig 20, dr. Stark 10, Schrottmann 5	35.—
Karlovac: Umjesto vijenca na odar pokojne gđje. Ilke Blau daruju »Karl. Žid. Omladina« i njeni seniori	300.—
Križevci: Leopold Buchsbaum 20.—, Delka Schwarz 50	70.—
	495.—

ŠKRABICE.

Zenica: Rafael Danon	10.—
Sanski Most: J. O. U. »Cijon«	51.50
Brod n. S.: Dr. Oskar Spiegler	64.25
Zagreb: Stefa Salzberger	22.35
Stari Bečej: Braća Balint 5, Andor Balint 21, Bernard Brandeis 11.25, Vilim Bačkai 17.50, Aleks Bleier 10, Dörd Engelsmann 4, Lad. Darvas 5, Gavra Darvas 10, dr. Lipot Feuer 14, Ignac Fi-	

sch 10.25, dr. Aleks Gabor 5.50, Josif Giskan 8.25, Braća Grünberger 20, Heinrich Gomboš 30, Desider Gutmann 10, Herzeg i Bloch 10, Lipot Herzeg 26, dr. Ludwig Havas 10, Isidor Hubert 17, Bela Krausz 25.50, Pavel Krausz 10, Klein i Horvath 10, Rudolf Klein 11.25, Josif König 15, ud. L. Levay 20, Minkas i Weinberger 10.25, Julius Müller 7, dr. A. Nagy 20, Eta Neuberger 10, Mihalj Pillischer 1, Julius Roth 2.25, Eugen Rosenberg 12, Ludvig Scheinberger 6, Julius Schlesinger 1.25, Schick i Spitzer 10, Riza Sicherermann 2, Nandor Steiner 10, Aleksander Steiner 15, Makso Tenner 9.50, ud. dr. J. Waldner 5, ud. A. Wallfisch 10.50, Daniel Weinberger 7, Ziga Weiss 10, Makso Fai 5.75, Ignatz Eibensutz 9, dr. Oskar Krausz 10, Ž. O. U. »Ivrija«	77.50	587.50
Subotica:		244.—
Rogatica: Blanka Levi 27.50, Luna Levi 12.—, Sari Danon 37, Rozi Kattan 16, Israel Altarac 2, Simon Levi 11.75, Mazalta Katan 41, Flori Danon 13, Moric Josef Katan 1.75, Sinagoga 18	180.—	
Zagreb: H. Wiesler i Sin. 20, N. N.	75.25	95.25
		1.254.85

ZLATNA KNJIGA.

Prišina: Baruch B. Moše 330, Šelomo Soto 240, Šemuel Adizes 190, Elija Mandil 130, Jakov M. Koen 105, Ašer B. David 100, Nisim Lazar 100, David B. Ašer 100, Haim B. Josef 100, Josef B. Ašer 100, Gavriel Navon 100, Nahum Gedalja 100, Šemuel B. Ašer 100, Avram Adizes 85, Isak Koen 73, Jekutijel B. Ašer 70, Rahamin Mandil 70, Benjamin Mandil 60, Avram Navon 50, Aron Ruben 50, David Sivaz 20, David Ruben 20, Avram Kalderson 30, Mordo Lazar 15, Zaharja Levi 5, Židovska opština 1000, Ženska organizacija 1000, na svadbi Minz Navon 900, Cijonistička Omladina 757, daruju za upis Žid. bog. općine prig. otvorenja hebrejskog universiteta	6000.—
Brod n. S.: Izr. bog. općina za upis prig. otvorenja hebrejskog universiteta	1600.—
Split: Za upis ing. Morpurga daruju prof. Š. P. Goldmann 200 N. N. 200, Izidor Stein 100, Julius Broner 200, Adolf Gleicher 100, Markus Finci 100, Bernardo Druter 100, M. Perera 100, Albert Finci 100, Braća Hajon 100, David Levi 100, Jakov H. Kabiljo 50, Rafael Eškenazi 50, Viktor M. Morpurgo 50	1550.—

Novi Sad: Jevrejska bogoštovna općina na vjekovitu uspomenú otvorenja jevrejskog univerziteta u Jerusalajimu na 1. aprila 1925. 7. nisan 5865. god. 10.000.—

19.150.—

JACOBI AKCIJA.

Za Geulat haarec.

Vukovar: Prig. vjenčanja Robert Schwartz i Vere Stangl daruju Robert Schwartz 100, Hinko Steiner 50, dr. Daniel Klein 50, Schwartz Hinko 100, Mišo Bresslauer 50, Karlo Bier 50, Robert Baum 50, Obitelj Obersohn 100, Prig. vjenčanja Ada Klein, ing. Gjuka Kohn sabrano 670 1220.—

Virovitica: D. H. E. Kaufmann 100, Srećko Weissmann 50, Julio Bing 10 160.—

1.380.—

JAAR JUGOSLAVIA.

Zenica: Josefina Schönwald prig. obl. smrti majke pok, Šarlotte Schönwald 60.—

TORA DAROVI.

Zenica: Salomon Trinki 50, Samuel Trinki 25, Juda Finci 10 85.—

Vinkovci: Moric Marberger 20, Goldstein 10, Weiss 10, 40.—

Stari Bečej: Karl Bachrach 10, Geza Bleier 20, A. Bleier 10, Bela Feher 50, Franz Feher 30, Gergel Horvath 20, Julius Hubert 10, Leopold Herzog 5, Kraus Ernő 25, dr. A. Nagy 10, Johan Nagy 10, Stefan Nagy 15, Eugen Rosenberg 50, Emerich Sichermann 10, Ladislav Schönau 20, Rudolf Spitzer 25, Ladislav Spitzer 10, Stern Bela 35, Nandor Steiner 25, Desider Tenner 10 400.—

Zagreb: dr. Hugo Spitzer 500, dr. Alkalay Isak vrhovni rabin 100, Lav. Arnstein 100, Hofman Ed. 50, dr. Oto Pollak 25. 775.—

Rogatica: Simon Levi 20.—

Beograd: Laza Levi 100, Isak Gabaj 50, Avram Baruch 50, Salomon Kabiljo 50, dr. David Alkalay 200, dr. Nisim Testa 200, Mošo Gjerasi 100, David M. Levi 100, N. N. 30, dr. Čelebonović 300, Nisim Benarojo 100, Moric Grinberg 100, Haim Levi, Valjevo 100, Benjamin Levi, Niš, 50, Isak Mandil 40, Leon Mandil 30, Isak Beraha 20, Leon Hazan 10, Samoilo Jakov 10, Nisim Alkalay 10, Isak Levi 10, David Abenšua 10, Isak Debora 10, David Alkalay 10, Leon B. Moše 10, Avram Alfandari 10, Leon Hazan 10, Marko Mandil 10, Isak Nachmias 5, Haim Hazan 5, Mošo Beraha 5, Israel Beraha 5, Majer Levi 3 1.773.—

Ruma: M. Heitler 400, A. Sommer 100 500.—

3.593.—

DAROVI ZEMLJE.

Brod na Savi: Prigodom Šavuota prodajom cvijeća: Pirika Sidon, Eteka Spitzer, Edo Kopp, Alfons Fürst 233, Mirta Fuchs i Bertica Fürst 53, Berta Švadron i Juliška Sandel 73, Ankica Sandel, Adela Švadron i Beška Spitzer 63, Šarika i Juliška Zuckermanl i Eduška Hendel 41 433.—

Bijeljina: 200.—

Subotica: Braća Holländer 100.—

Zenica: Na omladinskom izletu Neurima 93,75, Prig. Brit Mila sina Rafael S. Trinka daruju: Salomon Trinki 30, Samuel Trinki 25, Rena Salom 15, Sara Pinto 20, Samuel Papo 25, Na cvijetni dan prodale cvijeća Žuza i Klarica Levi za 112, 320,75

Sanski Most: Prig. otvorenja hebr. univerziteta u Jerusalemu 280, Prig. purima sabrano 200, 480.—

Zemun: Dr. Urbach neprimljena nagrada od Lal. Landl 100.—

Travnik: Prilozi za mjesec april: po 20 din. Konfort Blanka, Konfort Sara, Konfort I. Sara, po 12, Salom Klara, Salom Majka, Atias Rifka, Konfort Rahela, po 10, Finci Rifka, Salom Gracia, Salom Flora, Montiljo Bukica, Salom Blanka, Levi Vida, Atias Rahela, Salom Hana, Salom Sara, Abinun Sara, Altarac Hana, Altarac Estera, Sara Atias, Marija Rosenzweig, Flora Pinto, Pinto Klara, po 8, Jeti Schnetrepl, Weiser Toni, Flora Abinun, po 5; Spiegel Berta, Altarac Bohora, po 4, Alkalay Estera, Fürsetzer Rifka, Dora Altarac, Prilozi za mjesec maj: po 20 Gracija Salom, Papo Estera, Konfort Blanka, Konfort M. Sara, Konfort J. Sara, po 12, Salom Klara, Salom majka, Atias Rifka, Konfort Rahela, po 10, Finci Rifka, Salom Flora, Montilja Bukica, Salom Blanka, Ati-

ISKAZ

darova za Keren Kajemet Lejisrael za vrijeme od 1. X. 1924. do 30. VI. 1925.

	M J E S T O	Sabrani iznos		Kontigent		Iznad kontigenta		Ispod kontigenta	
		Din.	p	Din.	p	Din.	p	Din.	p
1	Banjaluka	2385	—	11250	—			8865	—
2	Beograd	115149	—	135000	—			19851	—
3	Bijeljina	10963	75	4187	50	6776	25		
4	Bitolj	13234	—	18750	—			5516	—
5	Bjelovar	4802	42	11250	—			6447	58
6	Brčko	1100	—						
7	Brod n/S	9475	26	15000	—			5524	75
8	Daruvar	1521	50	4500	—			2978	05
9	Debeljača	354	75						
10	Derventa	2725	25	1500	—	1225	25		
11	Djakovo	1535	—	3000	—			2465	—
12	Dubrovnik	2305	—	2250	—	55	—		
13	Đulaves	200	—						
14	Grubišnopolje	1830	—						
15	Hercegovac	550	—						
16	Karlovac	8826	—	6000	—	2826			
17	Koprivnica	8164	75	7500	—	664	75		
18	Krčedin	1000	—						
19	Križevci	7658	15	4500	—	3158	15		
20	Ludbreg	2478	25	375	—	2103	25		
21	Mitrovica	1963	25	2250	—			286	75
22	Našice	755	70	1500	—				
23	Nova Gradiška	2409	25	750	—				
24	Novi Bečej	3438	—						
25	Novisad	60382	25	75000	—			14617	75
26	Ogulin	918	80	750	—	168	80		
27	Osijek	20691	50	75000	—			54308	50
28	Pakrac	1030	—	3000	—			1970	—
29	Požega	5133	75	7500	—			2366	25
30	Prijedor	1600	—	1500	—	100	—		
31	Priština	8000	—	4500	—	3500	—		
32	Rogatica	300	—	750	—			450	—
33	Rovišće	770	—						
34	Ruma	2775	—	4500	—			1725	—
35	Sanski Most	1010	75	750	—	260	75		
36	Sarajevo *)	40893	50	135000	—			94106	50
37	Senta	4690	—	11250	—			6560	—
38	Sisak	1937	25	3000	—			1062	75
39	Skoplje	14070	50	5625	—	8445	50		
40	Slatina	1675	—						
41	Split	4562	65	3000	—	1562	65		
42	Stara Kaniža	200	—						
43	Stari Bečej	7045	75						
44	Subotica	6881	10	18750	—			11868	90
45	Šabac	1055	—						
46	Štip	1500	—	1500	—				
47	Travnik	2502	—	3000	—			498	—
48	Tuzla	1250	50	7500	—			6249	50
49	Varaždin	2545	—	7500	—			4955	—
50	Veliki Bečkerek	3060	—	11250	—			8190	—
51	Vinkovci	15146	—	15000	—	146	—		
52	Virovitica	2092	75	2250	—			157	25
53	Visoko	763	50	1125	—			361	50
54	Višegrad	250	—	1125	—			875	—
55	Vršac	4500	—	18750	—			14250	—
56	Vukovar	10620	—	11250	—			630	—
57	Zavidović	1483	75	1125	—	358	75		
58	Zemun	8641	—	15000	—			6359	—
59	Zenica	5679	25	2250	—	3429	25		
60	Zagreb	108071	95	135000	—			26921	05
	Razna mjesta **	1758	50						
		560318	27		¹⁾				

* Ispod 200.— dinara doprinjela su ova mjesta: Alibunar, Caprag, Čakovac, Gjulaves, Ivanić-grad, Jastrebarsko, Karlovo selo, Kelemen, Kostajnica, Našice, Pančevo, Rogatica, Wien, Valpovo, Višegrad i Žepče.

** Od ove svote namaknuli su za obol preuzetog kontigenta:

Jevrejski klub	22978-50
Mjesna cij. organizacija	14415
La Benevolencija	1500
La Glorija	1000
Mizgav Ladah	1000

¹⁾ Razlika u statistici i iskazu potječe od robe, koja se ne iskazuje.

as Rahela, Salom Hana, Salom Sara, Konfort Luna, Abinun Sara, Altarac Hana, Altarac Estera, Sara Atias, Maria Rosenzweig, Pinto Flora, Pinto Klara, po 8, Schnetrepi Jeti, Weiser Toni, Abinun Flora, po 5, Altarac Bohora, Spiegel Berta, po 4, Alkalay Estera, Fürsetzer Rifka 654.—
Visoko: Lag baomer priredba 200, Cvjetni dan 77 277.—
Zagreb: Vera Kohn sabirni arak 610.—
Osijek: Dr. Herman Weissmann 400.—
Višegrad: Na šavuot sabrano po Ester Papo i Bukica Demajo a daruju po 10 din.: Blanka S. Papo, Lea G. Papo, Josefina Papo, Albert Demajo, Isak Kajon, Sara Romeno, Rifka Kamhi, Sara Cellermaier 10, Debora Ciller, N. Klinger, S. Skarda, Sara Kajon, Gota Sprung, 15 Matilda Maestro, 5 Berta Siegman 150.—
Subotica: Prigodom vojvodjanskog omladinskog sastanka sabrala »Hakoah« 657.—
Beograd: Laza Abramović od prodanih Palestinskih knjiga 450, Josef Nachmias 100, na Hanuka Gabaj Olge i Lazara Levi sakupila Anuška Miler iz Novog Sada 210, umjesto cvijeća gdj. Bararon daruju dr. David Alkalay 50, Avram Koen 50, A. Baruh 30, Bencion Medina 30, D. Trajer 20, M. Pijade 20, Stela Kadmon 20, N. N. 20, Sima Leović 50, gdja. Klara Nafusi sakupila u banti 160, Prilog Jakoba Koena iz Beča 10, Prilog Bukica Abravanel, Niš, 20, Haim Hason 30, Šavuot akcija jevrejske omladine sabrali: Mici Levi 240.50, Lenka Israel 95.50, Lenka Bencion 38.50, Regina Albahari 40.50, Lea Kalmić 43.50, Johana Alt 377, Matilda Beraha 410.50, Matilda Koen 103, Rena Medina 50.50, Ana Kapon 130, Sara Levi 45.50, Rašela Franko 109.50, Karijo M. 306.50, Viktorija Levi 138, Meta Kalef 50.50, Lea Kalmić 224.50, Berta Semo 204, Hanka Samujlović i brat 247, Sarina Atijas 151.50, Avram Alkalay 100.50, David Ovadia 9, Nahum Demajo 13, Rašela Ruso 40, Rena Eškenazi 36, Robert Beraha 148.50, Elsa Geler 52.50, Sara Elijas 220, Matilda Derubi 53, Žak Altarac 11, Ezra Madjoro 19.25, Isak Levi 25, Jakob Koen 15, Umjesto cvijeća gdj. Bararon daruje Fingerhut 10 5.054.25
Križevci: Prig. vjenčanja Zdenke Goldschmiedt i Ladislava Kocha daruju po 100 Din.: Aleksander Goldschmiedt, Koloman Koch, Hinko Schwarz, Leo Klaber, Gijuro Fröhlich, Ignac Penner; po 50 Fritz Schwarz 650.—
Split: 10% čistog prihoda »Makabi«-svečanosti 339.40, sabirnim arkom sabrala gdjica Regina Kabiljo 430 769.40
10.885.65

DAROVNA KNJIGA.

Zemun: Brit Mila Mojsije Pisker daruju Josip Pisker 100, Jenő Pisker 100, B. Sonnenberg 100, Aleks. Prebran 100, Regina Pisker 50, P. Engelmann 40, Josef Eliaš 30, S. Scheer 20, Ignac Pisker 10, Isak Löwy 20, Ad. Pisker 10, Gerson Kačka 10, Dr. Urbach 10. Na sahrani Katice Kohn daruju: C. K. 50, Pokojničina ušteda 50, Helena Kohn 30, Danica Popović 30, Markso Kohn 20, M. Neumann 20, K. Rothmüller 20, Schwitzer 10. 830.—
Vinkovci: Na svadbu Rose Weitzner Muško Papo daruju: Hajim Papo Bijeljina 200, po 100, Josip Weitzner, Sarajevo, Adolf Hirtweil, Vinkovci, Jechiel Kapon, Moritz Fanci, Bijeljina, 30. Moric Montilja, Brčko, 20 Markus Brandais, Brčko, Hani Albahari, Sarajevo, 50 gdja B. Albahari, 10 Rabin Frankfurter, Kantor Popar, Sal. Alkalay. 750.—
Zagreb: Prig. Brit mila sina Vilka Grünhuta 430, Prig. Bar micva Eugena Bruchsteinera 220 650.—
Beograd: Na svadbama: Merika Adanja—Moše Rubenović 500, Atijaš—Dejakov 100, Kamhi—Koen 160, na Berit mila sina; Jakova Mešulam 436, Moše Kalderona 78, Andjelka Munka 281, Mike Zunana 215, Jakova Konforta 163, Avrama Burlana 226, Na avel pok. Eškenazi prilaze Avram S. Koen 50, Na prsten Bararon—Jošević 210.25.

Na veridbi Mike Baruh—Matilda Ruso 184, Na veridbama: Avramović—Benarajo 130, Eškenazi—Mandil 190, Kalmić—Mandil 230, Testa—Altarac 100, na veridbi Mašijah—Kalderon 210.50, Žak Elijas—Mandil umjesto cvijeća Avram Koen 100, A. Elija—Alkalay 140, na svadbi Lota Fried—Roth 220, Ela Kabiljo—Djerasi 355, Aruesti—Amodaj 720, na prsten Kalderon—Mašijah 222 5.220.75
7.450.75

BEZ SPECIFIKACIJE.

Beograd: 4680.—
Našice: 315.—
Hercegovac: 40.—
5.035.—

PREGLED.

Iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 12.099.50
 Iz Bosne 2.488.25
 Iz Srbije 22.728.—
 Iz Vojvodine 11.988.50
49.304.25

Od 1. oktobra 1924. do 30. juna 1925. unišilo sveukupno Dinara 557.783.75.

Natječaj.

U smislu zaključka odborske sjednice od 25. maja, 1925. Izraelitičke bogoslovne općine u Brodu n. S., raspisuje se ovime natječaj za

rabina

koji bi podjednako bio i vjeroučitelj na ovdašnjoj kr. realnoj gimnaziji i osnovnoj školi, a zatim još posebno mjesto za vjeroučitelja, koji bi imao vršiti isto poduku u vjeronauku na ovdašnjoj kr. realnoj gimnaziji i osnovnoj školi.

Beriva rabina i vjeroučitelja ustanovljuju se u medjusobnom sporazumu.

Reflektanti za mjesto rabina moraju biti vješti jevrejskom i hrvatsko-srpskom ili drugom slavenskom jeziku, te se imaju u položaju slučaja obvezati naučiti hrvatsko-srpski jezik potpunoma u roku od 2 godine.

Ista se kvalifikacija traži i za vjeroučitelja.

Reflektanti na mjesto rabina moraju se iskazati svjedodžbom zrelosti glede svoje općenite naobrazbe, a diplomom jednog rabinskog seminara ili sa tri svjedodžbe (Hafara), priznatih rabinskih autoriteta glede svoje rabinske kvalifikacije.

Reflektanti za vjeroučitelja imaju se iskazati svjedodžbom zrelosti jednog srednjoškolskog zavoda ili diplomom jedne preparandije.

Reflektanti za jedno i drugo mjesto ne smiju da su već prekoračili 35. godinu života.

Ponude sa curriculum vitae i sa ispravama u smislu ovoga natječaja, imaju se podnijeti potpisanom predstojništvu najdulje do 10. augusta 1925.

Troškovi naknadjuju se samo pozvanima.

Broj n. S., dne 16. juna 1925.

IZRAELITIČKA BOGOSTOVNA OPĆINA

Tajnik: Fuchs m. p. Predstojnik: dr. Abramović m. p.

**ZLATA WERNER
HERMAN ZENTNER**
 Dežanovac Zagreb
 zaručeni.
 Umjesto svake druge objave.
 U mjesecu junu 1925.

„M A C H E R“
 Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
 Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.
 Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

Restauracija „KARMEL“
 u prostorijama prijašnje restauracije Anđela, Petrinjska ulica 26.
 Solidna: dobra podvorba, vazda svježja i dobra kuhinja.
 Abonenti dobivaju popust.
 Za obilnu posjetu molji
Restauracija „KARMEL“

STAKLANA
BRAĆA GROSS
 ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.
 Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.
 Najjeftinije vrelo za nabavu:
 Svih vrsti stakla
 Porculana
 Svjetiljaka
 Ogledala
 Okvira
 Staklenih ploča
 Raznog kuhinjskog pribora
NA MALO I VELIKO
 Najveći izbor letvica za okvire.
 Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.

PAMUK A. ROMANO MOLINO
 sve vrsti i žutica platno
 u svim brojevima i šifoni
Žuti — bijeli — farbani Brzjavci: DIANA Telefon broj 23-66
 vata (za poplune)